HØGSKOLEN
I SØR-TRØNDELAG

Fagplan

for

Barnevernspedagogutdanning

Bachelor i barnevern

180 studiepoeng

Høgskolen i Sør-Trøndelag
Avdeling for helse- og sosialfag
2004

Godkjent avdelingsstyret AHS 16. juni 1999

Etableringstillatelse godkjent av høgskolestyret HiST

Revidert utgave godkjent i avdelingsstyret AHS 18. juni 2003

Innholdsfortegnelse

1 Innledning 4
2 Barnevernspedagogutdanning 4
2.1 Historikk 4
2.2 Yrkesområder 5
2.3 Oppgaver og kompetanse 6
2.4 Fag og faglig ståsted 8
3 Mål for studiet 9
3.1 Profilering av barnevernspedagogutdanningen 10
3.2 Kvalifiseringsmål for studentene 10
4 Studiekvalitet 11
4.1 Utdanningsplan 11
4.2 Evaluering av studiet 11
5 Internasjonalisering 11
5.1 Studentutveksling 11
5.2 Undervisning på engelsk 12
6 Faglig innhold og organisering av studiet 12
6.1 Oversikt over faglig innhold i studiet 12
6.2 Oversikt over hovedemner, delemner og studiepoengfordeling 13
6.3 Tema i studiet 21
6.4 Mål for barnevernspedagogutdanningen 22
6.5 Studieinnhold 23
7 Studieform og læringsaktivitet 27
7.1 Forelesninger 27
7.2 Tema-/problembaserte læringsformer 27
7.3 Egenstudier 28
7.4 Ferdighetstrening 28
7.5 Oppgaveskriving 28
7.6 Prosjektarbeid 28
7.7 Basisgrupper 28
7.8 Arbeid i gruppe 29
7.9 Veiledning 29
7.10 Seminar 29
7.11 Fordypningsoppgave 29
7.12 Aktivitetsfag 29
7.13 Ekskursjoner 30
7.14 Praksisstudier 30
8 Vurderingsordninger 30
8.1 Tilstedeværelse 30
8.2 Forprøver 31
8.3 Eksamen 31
8.3.1 Individuell fordypningsoppgave 31
9 Oversikt over eksamener gjennom studiet 32
10 Litteratur/kilder 32
11 Yrkesetisk dokument - Vedlegg 1 32

1 Innledning

Barnevernspedagogutdanningen har siden 1.1.96 vært regulert av lov om universiteter og høgskoler av 12. mai 1995 nr. 22. Med hjemmel i lovens § 46 nr. 2 har Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet den 28. januar 1999 fastsatt "Rammeplan og forskrift for 3-årig barnevernspedagogutdanning". I fagplaner gir de enkelte høgskoler en nærmere beskrivelse og utdypning av rammeplanens bestemmelser. Fagplanen skal beskrive mål, innhold, studiepoengsangivelse, organisering av studiet, arbeidsformer og vurderingsformer.

2 Barnevernspedagogutdanning

2.1 Historikk

I 1900 trådte " Lov om behandling af forsømte Børn", eller "Vergerådsloven", i kraft som avspeilte et økende behov og interesse for å bedre barns livsvilkår. Loven la vekt på å bedre de sosiale forholdene for barn samtidig som ett av hovedmotivene var å forebygge kriminalitet. Loven åpnet adgang for det offentlige til å sette bort barn mot foreldrenes vilje. Det ble ikke stilt spesielle kvalifikasjonskrav til dem som skulle ta seg av dem; å oppdra barn var noe som voksne mennesker ble ansett å være i stand til.

Første gang spørsmålet om en egen utdanning for barnevernsarbeidere ble reist, var i 1947 av barnevernkomiteen, som utredet en ny barnevernlov. Forslaget ble imidlertid aldri realitetsbehandlet. Bakgrunnen for opprettelsen av barnevernspedagogutdanningen var etterspørselen fra ulike institusjoner. I 1949 ble det for første gang arrangert kortere kurs i barnevern ved Rønningen folkehøyskole som et opplæringstilbud for ledere ved barnehjem; gradvis ble det også et utdanningstilbud for ansatte i spesialskoler og barne- og ungdomspsykiatriske institusjoner.

Den første barnevernsutdanningen ble etablert i 1951 som 1-årig barnevernkurs ved Norges kommunal- og sosialskole i Oslo. "Statens 1-årige barnevernkurs" var beregnet på styrere ved barnehjem og ungdomshjem, og ble drevet fram til 1962. Med barnevernloven av 1953 ble det lagt stor vekt på faglig kunnskap og skjønn, og behovet for utdannede fagfolk innenfor barnevernsarbeidet ble synlig.

I 1963 startet barnevernslinjen ved Norges kommunal- og sosialskole. Det var en 2-årig grunnutdanning og målet var i første rekke å utdanne fagfolk til barneverninstitusjonene. Yrkestittelen barnevernspedagog ble tatt i bruk i 1968.

Tidlig på 1960-tallet drev Helsedirektoratet "Statens Miljøterapiskole" som skulle utdanne personell til psykiatriske behandlingshjem for barn og ungdom. I 1970 besluttet Kirke- og undervisningsdepartementet i samråd med Helsedirektoratet å innlemme denne utdanningen i barnevernspedagogutdanningen.

I de følgende årene ble det etablert barnevernspedagogutdanning ved sosialskoler. I 1979 ble sosialskolene omgjort til høgskoler. Det innebar et krav om at barnevernspedagogutdanningen som er en yrkesrettet utdanning, skulle holde det samme akademiske nivå som andre høgskoleutdanninger. Den første 3-årige barnevernspedagogutdanningen ble startet i Volda i 1980. I 1982 ble den første nasjonale rammeplanen for barnevernspedagogutdanningen vedtatt og alle barnevernspedagogutdanningene ble utvidet til et 3-årig studium, og ble

godkjent som 60 vekttall ved utskriving av cand.mag.graden. Barnevernspedagogutdanningen i Trondheim startet 1989.

2.2 Barnevernspedagogens yrkesområder

Barnevernspedagogens hovedoppgave er å sikre og forbedre levekårene for barn og unge som har sosiale eller psykososiale problemer, eller står i fare for å få det. Barnevernspedagogene har sitt arbeidsområde innenfor ulike samfunnsmessige arenaer hvor de møter barn og ungdom og deres familier. Velferdsstatens tiltak for denne målgruppen er barnevernspedagogens arbeidsfelt, oppgavene har derfor skiftet med samfunnsutviklingen og velferdsapparatets utbygging.

I utgangspunktet var barnevernspedagogutdanningen retta mot omsorg og behandling i institusjoner for barn og unge. På 1970 og 80-tallet har det vært faglig og politisk enighet om å styrke barnevernet. Norges offentlige utredning (NOU) 1982:26 "Barnemishandling og omsorgssvikt", Stortingsmelding nr.72 (1984-85) "Om Barne- og ungdomsvernet" og i NOU 1985:26 "Tiltak for ungdom med atferdsvansker" drøftet forholdene innen barnevernet og førte til en styrking av barnevernet. Yrkesfeltet ble utvidet til også å omfatte forebyggende barne- og ungdomsarbeid og det ble et behov for å utdanne personell til ungdomsklubber, fritidssentre, oppsøkende virksomhet osv. I 1972 ble det vedtatt at barnevernspedagogutdanningens fagområde også skulle omfatte det forebyggende arbeidet med barn og ungdom. Dette førte ikke til noen plutselig forandring av barnevernspedagogutdanningens innhold, men endringene kom gradvis mot en mer samfunnsorientering og forebyggende perspektiv.

Utover på 70 tallet begynte barnevernspedagogene i økende antall å arbeide på sosialkontorene og fikk selvstendig saksbehandlingsansvar i hovedsak med barnevernssaker. Anvendelsen av lov og regelverk ble dermed tillagt større betydning i utdanningen enn før. Barnevernloven har alltid vært basiskunnskap i barnevernspedagogutdanningen.

I periodene 1986 -1989 og 1991 – 1993 satte regjeringen i verk handlingsplaner med store midler for å styrke barnevernet. I denne perioden pågikk arbeidet med reformering av sosiallovgivningen, og i en lang periode var det også på tale å lage en felles sosiallov som omfattet både barn og voksne. Etter en lang faglig og politisk kamp ble fagområdet barnevern i 1989 overført fra Sosialdepartementet til Forbruker- og administrasjonsdepartementet (i 1990 endret til Barne- og familiedepartementet). I 1992 fikk barnevernet ny lov, Lov om barneverntjenester.

Barnevernspedagogens arbeid utøves i dag både i og utenfor institusjoner, hovedsaklig innenfor offentlige tjenester. Arbeidsfeltet er i hovedsak barneverninstitusjoner, barneverntjenester, barne- og ungdomspsykiatri, forebyggende barne- og ungdomsarbeid og oppvekstinstitusjoner. Barnevernspedagogene har sitt arbeid innenfor organisasjoner med ulike samfunnsmessige oppgaver og møter barn og ungdom og deres familier på ulike arenaer. En fellesnevner for arbeidet som barnevernpedagogene utfører er at de arbeider innenfor samfunnsinstitusjoner hvor målgruppen er vanskeligstilte og utsatte barn og deres foresatte.

I alle de arbeidsoppgavene barnevernspedagogen møter er det viktig å samarbeide med brukerne og med andre yrkesgrupper. Tverrfaglig samarbeid og samarbeidskompetanse er en forutsetning for å bedre barn og unges livssituasjon i mange sammenhenger.

2.3 Barnevernspedagogens oppgaver og kompetanse

I barnevernspedagogens yrkesutøvelse er det å gi omsorg, delta i oppdragelse og i behandling helt sentralt. Omsorg er en betingelse for tilhørighet og for utvikling av livskompetanse i vid forstand. Oppdragelse og læring er å gi barn og unge kunnskaper og erfaringer, og å gi dem medansvar for sin egen situasjon. Oppdragelsesarbeidet foregår både privat og på offentlige arenaer. Behandling er å gi mennesker nye erfaringer gjennom emosjonelle relasjoner og opplevelser. Barnevernspedagogens mange mulige arbeidsplasser og arbeidsoppgaver gjør det nødvendig at hun/han kjenner til de etatsmessige rammene for å kunne utføre arbeidet tilfredsstillende.

Kompleksiteten i barnevernspedagogens fagområder og oppgaver, stiller store krav til barnevernspedagogens faglige kunnskaper, skjønn og holdninger. Det gjelder i fortløpende avveininger i forhold til hvilke teorier og perspektiver som er hjelpsomme og relevante for de oppgavene en står overfor. Mangfoldet i arbeidsoppgavene krever at barnevernspedagogen har en analytisk kompetanse som gjør at hun/han kan mestre ulikheter i organisering og kontekst, og til å gjøre faglige vurderinger samt finne fram til løsninger sammen med andre.

Barnevernspedagogen skal sammen med barn og unge og deres foresatte arbeide for å finne konkrete og alternative måter å forholde seg til problemskapende forhold på. Hun/han skal gjennom sitt arbeid fokusere på ressurser hos den enkelte og i omgivelsene. Tverrfaglig samarbeid er en forutsetning for å bidra til å bedre barn og unges livssituasjon, og kjennskap til de lokale rammene og organisatoriske løsningene er nødvendig. Barnevernspedagogen skal ha barnets beste som mål i det arbeidet som hun/han utfører. Hvis dette ikke oppnås gjennom samarbeid, skal hensynet til barnets beste gå foran hensynet til samarbeid og selvbestemmelse.

Kompetanse er sammensatt og kan deles inn i 4 atskilte, men sterkt sammenvevde deler:
a) Teoretisk og metodisk kunnskap
b) Handlingskompetanse og praktiske ferdigheter
c) Yrkesutøverens etiske innstilling og holdning
d) Selvinnsikt, modenhet og personlig egnethet

Rammeplanen beskriver barnevernspedagogens kompetanse. I punktene nedenfor er de viktigste elementene trukket fram og kommentert. Innenfor alle disse kompetanseområdene stilles det krav om at de 4 kompetansedelene er med. I rammeplanen
(s. 4 og 5) er barnevernspedagogenes kompetanse blant annet beskrevet som:

“ Barnevernpedagogens særskilt kompetanse er også profilert inn mot barn og unges familiesituasjon og deres nærmiljø. Oppgavene omfatter både forebyggende og direkte klientrettet arbeid, samt saksbehandlingsoppgaver inklusive oppfølging av saker, innen barneverntjenesten. Barnevernspedagogens ansvar er å ha barnet og den unge i fokus i sitt arbeid. Dette gjelder også når arbeidet rettes mot den unges omgivelser og familie.”
(Rammeplanen s. 4)

Videre sier rammeplanen konkret hvilken kompetanse barnevernspedagogen må inneha ved å peke på hvilke yrkesfunksjoner som er sentrale for barnevernspedagogen:

** Barnevernspedagoger arbeider med utviklingsbetingelser hos vanskeligstilte barn og unge. De skal kunne iverksette tiltak som øker barnets mestring og opplevelse av tilhørighet.*
Dette vil forutsette gode kunnskaper om barn og unges fysiske, psykiske og sosiale utvikling, samspillet i familien samt kunnskap om vekselvirkningen mellom personlige, sosiale, økonomiske, politiske og kulturelle forhold. Hvordan barnevernspedagogen selv forstår hvordan hun/han innvirker på relasjoner og påvirker situasjoner er en viktig kompetanse.

** I miljøarbeid med barn og unge i og utenfor institusjoner må barnevernpedagogen kunne arbeide med enkeltindivider, grupper og med samfunnsmessige forhold.*
Miljøarbeid og miljøterapi krever både teoretiske kunnskaper og praktiske ferdigheter for å kunne utrede, analysere, iverksette og evaluere tiltak. Innefor dette arbeidsområdet kreves også høy grad av relasjons- og kommunikasjonskompetanse og samhandlingsferdigheter.

***** *Barnevernpedagoger må kunne analysere sosiale problemer ut fra flere perspektiv for å forstå deres sammensatte karakter.*
Barnevernspedagoger må ha en kompetanse som gjør at hun/han kan vurdere barns totalsituasjon og de foresattes omsorgskompetanse, både i hjemmet, på barnets arenaer og i barnets nettverk, samt hvordan samfunnsforhold påvirker barns situasjon. I slike vurderinger ligger det krav om kritisk og reflekterende yrkesutøvelse. Faglige beslutninger i barnevernssaker, som kan sies å være noen av samfunnets vanskeligste og mest sårbare avveininger, krever en særlig utviklet kompetanse til å utrede barnets situasjon, vurdere hva som er god nok omsorg for barn og å gi velbegrunnete prognoser for videre utvikling. Slikt arbeid krever bruk av faglig skjønn, etiske vurderinger og kreativitet og stiller krav til stor grad av personlig og yrkesmessig integritet, faglig oppdatert kunnskap, erfaring og empatiske evner.

** Barnevernspedagoger må videre ha et filosofisk og etisk grunnlag i vurderingen av etiske dilemma i konkrete klientsituasjoner.*
Barnevernspedagoger må ha grundig kjennskap til og være i stand til å anvende det lovverket de er satt til å forvalte. Barnevernspedagogens arbeidsoppgaver innebærer makt til å krenke grensene for privatlivets fred. Dette krever høy faglig kompetanse og bevissthet om de etiske utfordringer arbeidet innebærer og evnen til å reflektere kritisk over valgmulighetene. Yrkesetiske retningslinjer for barnevernpedagoger trekker opp viktige prinsipper for dette arbeidet. Kunnskapen om svake gruppers situasjon pålegger barnevernspedagogen en etisk forpliktelse til å påvirke samfunnsutviklingen. Dette krever kunnskap om og en kritisk holdning til de ulikhetsskapende og ekskluderende mekanismene og prosessene i samfunnet. Barnevernpedagoger må også ha kompetanse i arbeidet med barn, ungdom og familier med ulik etniske og kulturelle bakgrunner blir integrert og respektert i det norske samfunn. Det er av sentral betydning at barnevernspedagoger tar aktiv stilling mot alle former for vold, rasisme, kjønnsdiskriminering og undertrykking og arbeider for en solidarisk samfunnsutvikling.

** I arbeidet vil barnevernspedagogen innta roller både som hjelper og kontrollør.*
Arbeidsområdene til barnevernpedagoger krever en bevissthet om og kompetanse i å forstå og handle i situasjoner som medfører rolledilemma, kryspress og motstridende interesser. Dette stiller krav til å være bevisst konfliktsituasjoner, kryssende interesser og sin maktposisjon overfor den man skal hjelpe. Det vil i en del tilfeller stille store krav til integritet for å kunne tåle konflikter med barn og/eller foreldre og eventuelt andre. Dette vil gjelde generelt i barnevernspedagogens arbeid, men spesielt i barnevernssaker hvor lovverket gir hjemmel for bruk av tvang.

2.4 Barnevernspedagogens fag og faglig ståsted

Sosialpedagogisk arbeid er i denne planen betegnelsen på barnevernspedagogens yrkesutøvelse. (Rammeplanen s. 3)

Barnevernspedagogutdanningen er en del av den sentraleuropeiske og nordiske utdanningstradisjonen som har sosialpedagogikk som teoretisk og metodisk utgangspunkt. I sosialpedagogikken vektlegges en helhetsforståelse av barn og unges livssituasjon og en pedagogisk tilnærming gjennom omsorg, læring og utvikling.

> "Sosialpedagogikk er læren om hvordan psykologiske, sosiale og materielle forhold og ulike verdiorienteringer fremmer eller hindrer individets eller gruppens samlede utvikling og vekst." (NOU 1975:32)

Denne definisjonen kan sies å vektlegge målsettingen med sosialpedagogikken satt ut i praksis og yrkesutøvelse. Sosialpedagogikken er barnevernspedagogenes yrkesfag som skal skape forbindelseslinjer mellom teori og praksis.

Foreningen Nordiske utdanningsinstitusjoner for sosialpedagogikk definerer sosialpedagogisk arbeid slik:

> "Sosialpedagogisk arbeid innebærer at en i en sosial samspillprosess løfter fram, støtter og medvirker til at utsatte individer og grupper utvikler sine egne ressurser i et samfunn i forandring"

Sosialpedagogisk arbeid kan sies å være arbeid med og omkring mennesker, og at faget primært har dreid seg om å gi omsorg til utsatte barn og ungdommer. Et grunnleggende fundament på sosialpedagogisk arbeid er å skape betingelser for integrering og forhindre segregering av barn og unge. Faget har utviklet seg videre til å omfatte oppdragelse og oppvekstkår i vid betydning, og i spesielle sammenhenger også behandlingsaspekter.

I barnevernspedagogutdanningen er sosialpedagogikk både teorifag og metodefag, og er et bindeledd mellom teori og yrkesutøvelse. Sosialpedagogikken er humanistisk basert, og bygger på flere fag og har et integrerende kunnskapssyn som et sentralt prinsipp. Barnevernspedagogens kompetanse kan karakteriseres som en syntese av kunnskaper, ferdigheter og holdninger.

Barnevernspedagogutdanningen er en sosialarbeiderutdanning som skal kvalifisere for arbeid med sosiale og psykososiale problemer på ulike felt, der barn og unge og deres foresatte er målgruppen. Sosialpedagogikk er betegnelsen på det yrkesspesifikke faget i utdanningen og på barnevernpedagogenes virksomhet og yrkesutøvelse.

Det særegne med flere yrkesrettete høgskoleutdanninger er den sterke sammenhengen og vektlegging som det er mellom kunnskap som kommer både fra teori og praksis. I et stadig mer komplisert samfunn og med komplekse utfordringer er det en økende grunn til å understreke viktigheten av denne sammenhengen og kombinasjonen.

Barnevernspedagogutdanningen må forholde seg til at studentene som framtidige yrkesutøvere får vanskelige arbeidsoppgaver i sammensatte yrkesroller. Studentene er avhengige av undervisningsopplegg som gjør det mulig for dem å knytte kunnskap fra ulike

fagtradisjoner og teorigrunnlag sammen med en profesjonell håndtering av yrkesutøvelse og yrkesrolle. Det kreves at studentene deltar i ferdighetstrening som er realistisk til fremtidig utøvelse av yrket og praksiserfaring i studiet slik at de får utviklet sin handlingskompetanse. Kunnskaps- og refleksjonsgrunnlaget for barnevernspedagogens handlingskompetanse hentes fra et bredt fagfelt; stats- og kommunalkunnskap, helse- og sosialpolitikk, sosiologi og sosialantropologi, juss, psykologi og pedagogikk. Utfordringen til utdanningen blir å legge til rette for tilegnelse av teoretisk kompetanse og praktisk anvendelse av fagene. Parallelt med dette må studentene arbeide med holdninger og utvikling av personlig egnethet.

3 Mål for studiet

Rammeplan og forskrift for 3-årig barnevernspedagogutdanning beskriver i den generelle delen om samfunnsutviklingens påvirkning av innholdet i helse- og sosialarbeiderutdanningene. Endringer i helse- og sosialpolitikken gir klare konsekvenser for mål og prioriteringer i utdanningspolitikken. Samtidig slås det fast at utviklingen av yrkeskunnskap skal foregå i et samspill mellom teoretiske studier og praktiske erfaringer innefor helse- og sosialfagene. Høgskoleutdanningene i helse- og sosialfag har viktige fellestrekk og skal basere seg på følgende grunnleggende verdier.
* *Respekt for livets ukrenkelighet*
* *Respekt for menneskets egenverd*
* *Solidaritet med de svakstilte*
(Rammeplanen, generell del s. 9)

I rammeplanens utdanningsspesifikke del beskrives følgende mål:

"Formålet med barnevernspedagogutdanningen er å utdanne brukerorienterte og reflekterte yrkesutøvere som er kvalifisert for omsorgs-, oppdragelses-, behandlende og forebyggende arbeid med risikoutsatte barn og unge samt deres foresatte.

Lov om universiteter og høgskoler pålegger institusjonene ansvar for å gi en utdanning som er basert på det fremste innen erfaringskunnskap og forskning. (Rammeplanen s. 6)

Barnevernspedagogutdanningen er en målgruppeorientert utdanning, som skal ha "barns beste" og barnet som subjekt som hovedfokus. Tre års utdanning med fokus på målgruppen barn og unge, skal gi et godt nok grunnlag med hensyn til å planlegge og iverksette tiltak i samarbeid med brukere eller andre instanser som er engasjert i barnet og familien.

Barnevernspedagogutdanningen ved Høgskolen i Sør-Trøndelag bygger sin plattform på at det er en sosialarbeiderutdanning som skal kvalifisere for arbeid med sosiale og psykososiale problemer på ulike felt, der barn og deres foresatte er målgruppen. Sosialpedagogisk arbeid er betegnelsen på det yrkesspesifikke faget i utdanningen og på barnevernspedagogenes virksomhet. Sosialpedagogikken bidrar med kunnskap om samspillet mellom individ og samfunn og hvordan samfunnsmessige forhold påvirker barn og unges individuelle muligheter og begrensninger for vekst og utvikling. De sentrale temaene i faget henter viktige faglige innsikter og kunnskaper fra samfunnsvitenskapelig-, juridiske-, psykologiske-, helsefaglige, pedagogiske emner og sosialpedagogisk arbeid med barn og unge.

I rammeplanen står det:
Høgskolen skal:
a) legge til rette for at studentene tilegner seg kunnskaper, ferdigheter og holdninger som barnevernspedagoger basert på det fremste innen forskning, utviklingsarbeid og erfaringskunnskap.
b) tilby et læringsmiljø som fremmer studentenes deltaking, faglige engasjement og personlig utvikling
c) fremme studentenes evne til kritisk refleksjon over fag, etikk, egen yrkesrolle og samfunn
d) motivere å legge grunnlaget for studentenes integrering av kunnskap og videre faglige utvikling
e) være i dialog med praksisfeltet, brukerorganisasjoner, andre utdanninger og fagområder
(Rammeplanen s. 6)

3.1 Profilering av barnevernspedagogutdanningen ved Høgskolen i Sør-Trøndelag

Barnevernspedagogutdanningen ved Høgskolen i Sør-Trøndelag vil i særlig grad fokusere på barnet som subjekt. Det innebærer å se barnet som aktør i familien, i relasjon til andre, i forhold til oppvekstforholdene og i yrkesutøvelsen. Sosialpedagogikkens helhetsforståelse av barn og unges oppvekstforhold og utvikling og spesielt utsatte barns livssituasjon, skal være sentral i den kunnskap som studentene skal lære seg i utdanningen. Det forutsetter at studentene er orientert mot deltagelse og handling.

3.2 Kvalifiseringsmål for studentene

Kvalifiseringsmål beskriver hvilke kvaliteter ferdig utdannede studenter skal inneha ved avsluttet utdanning. Rammeplanen beskriver følgende kvalifiseringsmål for studentene:

a) ha kunnskaper og forståelse for sammenhengen mellom samfunnsmessige strukturer og prosesser, og sosiale og psykososiale problemer for barn, unge og deres pårørende
b) ha kunnskap og forståelse for barn og unges utvikling og læring og hva som fremmer og hemmer gode oppvekstvilkår
c) ha kunnskap om generelle forvaltningsmessige prinsipper og kjenne lover som omhandler barn og unge og kunne utføre saksbehandling som ivaretar barn og unges behov og rettigheter
d) ha kjennskap til hovedmål og virkemidler i barne- og ungdomspolitikken, kunne vurdere disse kritisk og kunne virke som premissleverandør for beslutninger i hjelpeapparatet og overfor politiske myndigheter
e) ha oversikt over hjelpeapparatet og kunne anvende det i arbeidet med å redusere barn og unges sosiale problemer i samarbeid med andre yrkesgrupper og bruker/klienter
f) kunne planlegge, iverksette og evaluere tiltak for å bedre og sikre barn og unges livsvilkår i samarbeid med de mennesker det gjelder
g) kunne arbeide faglig i barn og unges daglige miljø inkludert ulike institusjoner hvor barn og unge oppholder seg
h) ha kompetanse til konflikthåndtering og til å arbeide i relasjoner preget av krysspress og interessemotsetninger og forholde seg til slike konflikter med fokus på barn og unges interesser
i) kunne møte barn og unge og deres pårørende med respekt og empati, og se respekt og likeverd som grunnleggende forutsetninger for yrkesutøvelse

j) kunne arbeide med mennesker med ulik virkelighetsoppfattelse og å ha evne til yrkesutøvelse i flerkulturelle kontekster
k) ha kjennskap til andre aktuelle yrkesgrupper, ha utviklet evne til tverrfaglig samarbeid og evne til å kunne vurdere egen og andres kompetanse
l) *kunne delta i faglig utviklingsarbeid og ta i bruk nye arbeidsmåter på grunnlag av forskning og annen faglig innovasjon og ha forståelse for betydningen av egen personlig og faglig videreutvikling*
m) kunne dokumentere, kvalitetsutvikle og evaluere sitt arbeid

(Rammeplan s. 6 og 7)
Studiet er ikke systematisk delt inn i forhold til kvalifiseringsmålene, men målsettingene for hvert **studieår, delemne og tema/bolk** vil synliggjøre hvilke av målene som har hovedfokus.

4 Studiekvalitet

4.1 Utdanningsplan

Ved starten av studiet gjøres det avtale mellom HiST og studenten om utdanningsplan for å sikre gjensidig og forpliktende samarbeid. Utdanningsplanen inneholder institusjonens ansvar og forpliktelser overfor studenter, og studentens ansvar og forpliktelser overfor institusjonen og medstudenter.

4.2 Evaluering av studiet

Evaluering av studiet er et viktig bidrag for å sikre studiekvalitet og utvikling av studiet.

5 Internasjonalisering

5.1 Studentutveksling

Høgskolen i Sør- Trøndelag har samarbeidsavtaler om studentutveksling innen Norden, Europa, USA og Australia. De forskjellige samarbeidsavtalene gjelder konkrete utdanninger. Høgskolen deltar i nasjonale utvekslingsprogrammer som Nordplus og Socrates/Erasmus, hvor studentene gis stipend under perioden med delutdanning i utlandet.

Studenter som søker utveksling, skal ha bestått alle eksamener og praksisstudier forut for utvekslingen. Utdanningen vurderer studentens søknad og avgjør om delutdanning i utlandet kan gjennomføres (ikke mer enn to semester totalt gjennom utdanningen). Studentene er å betrakte som utdanningens representanter og må være forberedt på å påta seg oppgaver i tråd med dette.

Ved barnevernspedagogutdanningen er aktuelle perioder for utenlandsstudier:
- prosjektperioden i 4. semester
- praksisstudier i 5. semester
- 3. semester
- 4. semester
- andre studieår i sin helhet

5.2 Undervisning på engelsk

Både engelsk og norsk litteratur vil bli benyttet underveis i studiet. Studenter må være forberedt på at deler av det ordinære undervisningsopplegget kan foregå på engelsk.

6 Faglig innhold og organisering av studiet

6.1 Oversikt over faglig innhold i studiet

Barnevernspedagogutdanningen utgjør 180 studiepoeng. Rammeplanen deler utdanningen i fem hovedemner. Hovedemner og delemner er angitt i studiepoeng. Et heltidsstudium tilsvarer 60 studiepoeng årlig. Høgskolene må legge vekt på å knytte teoretisk og praktisk kunnskap sammen.

Felles studiepoeng.
I alt 30 studiepoeng er felles for helse- og sosialarbeiderutdanninger. Disse er beskrevet i ”Generell del” og i oversikten merket med en stjerne *. I tillegg er 30 studiepoeng felles for barnevernspedagog-, sosionom- og vernepleierutdanningene. I oversikten er disse merket med to stjerner **. Disse 60 studiepoengene fordeler seg på følgende måte i planen:

Emner fra generell del	Studiepoeng	Delemne
Stats- og kommunalkunnskap, helse- og sosialpolitikk*	9	1A
Vitenskapsteori og forskningsmetode*	6	1B
Etikk*	9	5A
Kommunikasjon, samhandling og konfliktløsning*	6	5B
Emner felles for barnevernspedagoger, Sosionomer og vernepleiere		
Sosiologi og sosialantropologi **	12	1C
Rettssystemet, juridisk metode og forvaltningsrett **	9	2A
Arbeid med grupper, organisasjoner og nettverk **	9	5F

6.2 Oversikt over hovedemner, delemner og studiepoengfordeling

1 SAMFUNNSVITENSKAPELIGE EMNER	**33 sp**
1 A: Stats- og kommunalkunnskap, helse- og sosialpolitikk	15 sp
hvorav *9 sp er beskrevet i generell del	
1 B: Vitenskapsteori og forskningsmetode*	6 sp
1 C: Sosiologi og sosialantropologi **	12 sp
2 JURIDISKE EMNER	**15 sp**
2 A: Rettssystemet, juridisk metode og forvaltningsrett **	9 sp
2 B: Barnevernrett og andre sentrale rettsområder	6 sp
3 PSYKOLOGISKE OG HELSEFAGLIGE EMNER	**33 sp**
3 A: Generell-, utviklings- og sosialpsykologi	15 sp
3 B: Klinisk psykologi og psykisk helsearbeid	12 sp
3 C: Pediatri og sosialmedisin	6 sp
4 PEDAGOGISKE EMNER	**24 sp**
4 A: Generell- og spesialpedagogikk	12 sp
4 B: Sosialpedagogikk	12 sp
5 SOSIALPEDAGOGISK ARBEID MED BARN OG UNGE	**75 sp**
5 A: Etikk og yrkesrolle	12 sp
hvorav Etikk *9 sp er beskrevet i generell del	
5 B: Kommunikasjon, samhandling og konfliktløsning	15 sp
hvorav *6 sp er beskrevet i generell del	
5 C: Barnevernstiltak	9 sp
5 D: Miljøarbeid	15 sp
5 E: Aktivitetsfag	15 sp
5 F: Arbeid med grupper, organisasjoner og nettverk**	9 sp

* Delemner fra kapittel 5 i den generelle delen
** Delemner felles for barnevernspedagog-, sosionom- og vernepleierutdanningen

Praksisstudier og ferdighetstrening skal til sammen utgjøre 42 studiepoeng hvorav minimum 30 studiepoeng skal være i samarbeid med brukere og klienter. Praksisstudiene og ferdighetstreningen kan knyttes til alle hovedemnene.

HOVEDEMNER I STUDIET

(Dette kapittelet er i sin helhet tatt ut og redigert fra rammeplanen)

HOVEDEMNE 1: SAMFUNNSVITENSKAPELIGE EMNER

33 STUDIEPOENG

Hensikten med hovedemnet er at studentene ut fra ulike samfunnsvitenskapelige perspektiver tilegner seg grunnleggende kunnskap om sentrale tema som sammenhenger mellom samfunnsmessige faktorer og individuell utvikling, atferd og livssituasjon. Makt og diskrimineringsperspektiver, kjønnsperspektiv og kulturelt perspektiv skal vektlegges.

Samfunnsvitenskapen skal bidra til å forstå sosialsektoren, det faglige arbeidet og sosialarbeiderens rolle i en større sosial, kulturell, politisk og økonomisk sammenheng, samt å utvikle evne til å analysere hvilke prosesser som er med på å øke eller avgrense sosiale problem.

Delemne 1A Stats- og kommunalkunnskap, helse- og sosialpolitikk

15 sp

I delemnet inngår *Stats- og kommunalkunnskap, helse- og sosialpolitikk* på *9 studiepoeng fra felles innholdsdel, generell del. Delemnet er nærmere beskrevet i kapittel 5 i den generelle delen.

Det er nødvendig med samarbeid på tvers av forvaltningsnivåene, over fylkes- og kommunegrensene og over profesjonsgrensene. Kunnskaper om aktører og beslutningsprosesser i helse- og sosialtjenesten og innenfor det politiske systemet er viktige i dette emnet.

Yrkesutøverne kan arbeide innenfor og utenfor det offentlige hjelpeapparat. Oppgavefordeling mellom privat og offentlig virksomhet er derfor et viktig tema.

For helse- og sosialarbeiderne skal brukernes rettigheter og levekår stå i fokus. Lovverket som regulerer de ulike deltjenestene vil også direkte eller indirekte regulere brukernes rettigheter i forhold til tjenestene.

Effektivitet i helse- og sosialsektoren er viktig, og stiller krav til kunnskaper om de helse- og sosialpolitiske prioriteringene som til enhver tid er gjeldende. Dette temaet ligger i skjæringspunktet mellom emnene etikk og helse- og sosialpolitikk, og vil derfor kunne vektlegges innenfor begge områdene.

Fortsatt er det forskjeller i levekår mellom ulike grupper i befolkningen. Sammenhengen mellom samfunnsutvikling og individuelle problemer med hensyn til helse, sykdom og sosiale problemer er sentral.

Studentene skal gjennom studiet i stats- og kommunalkunnskap, helse- og sosialpolitikk tilegne seg kunnskaper om;

- forvaltningsnivåer og beslutningsprosesser
- velferdssamfunnet og helse- og sosialpolitikken
- relevante lover, om lovgrunnlag og rettssikkerhet
- rammene for eget arbeid og oppgavefordelingen mellom yrkesgruppene
- hvordan prioriteringer i samfunnet generelt, og i helse- og sosialpolitikk spesielt, får konsekvenser for ulike brukergrupper

- hvordan de selv kan påvirke helse- og sosialpolitikken

I denne utdypende delen skal studentene tilegne seg kunnskap om politiske prosesser i samfunnet. Videre skal de lære seg å forstå hvordan politiske prioriteringer påvirker rammebetingelser for sosialt arbeid med barn og unge. Videre skal de tilegne seg kjennskap til dragkampen mellom ulike verdier og om hvordan disse omsettes i praktisk politikk.

Studentene skal tilegne seg kunnskap om sentrale organisasjonsteoretiske perspektiv for å få forståelse for hvordan yrkesutøvelsen påvirkes av de organisatoriske rammer man arbeider innenfor, og hvordan disse igjen påvirkes av eksterne rammebetingelser.

Delemne 1B Vitenskapsteori og forskningsmetode

***6 sp**

Delemnet inngår i kapittel 5, felles innholdsdel.

6 sp

Vår oppfatning av virkeligheten er sterkt påvirket av vitenskapelige paradigmer. Dette gjelder vår oppfatning av naturen, av mennesket og av hva vi oppfatter som meningsfylt. Vitenskapelige erkjennelser har derfor allmenn betydning som rekker ut over den rene forskningssammenhengen.

Helse- og sosialfagene beskrives ofte som praktiske fag. Teori, empiri og praksis er alle viktige elementer i feltet.

Studiet av dette emnet skal bidra til erkjennelse av vitenskapens betydning for generell fagkunnskap ved å gi eksempler på vitenskapsteoriers relevans for helse- og sosialfagenes fagområder. I utdanningen bør det legges vekt på forståelse av brukeren og dennes situasjon samt kunnskap om ulike problemløsningsstrategier. Studentene skal oppøve evnen til å tolke situasjoner og se seg selv som deltakere i denne prosessen.

Studentene skal gjennom studiet i vitenskapsteori og forskningsmetode;
- tilegne seg kunnskaper om vitenskap og vitenskapelig metode for å kunne lese forskningsrapporter og nyttiggjøre seg forskningsresultater i sin yrkesutøvelse
- lære å begrunne sine handlinger overfor brukerne, overfor andre yrkesutøvere og overfor arbeidsgivere
- forberedes til å kunne utføre prosjektarbeid og å dokumentere eget arbeid

Delemne 1C Sosiologi og sosialantropologi

****12 sp**

Studentene skal tilegne seg kunnskap om og utvikle forståelse for sentrale og aktuelle sosiologiske perspektiv på hvordan mennesker og samfunnsforhold påvirker hverandre gjensidig. De skal utvikle forståelse for hvordan velferdsmessige problemer kan forklares i lys av sosiale prosesser og strukturer.

Studentene skal utvikle bevissthet om egne, og muligheter til å forstå andres, kulturelle verdier, normer og erfaringer. De skal forstå forskjellen på å ha et kulturrelativistisk og et etnosentrisk utgangspunkt. Gjennom kunnskap om variasjon i livsbetingelser, virkelighets-oppfatning og ulike kulturelle uttrykksformer skal studentene utvikle handlingskompetanse til å møte mennesker med ulik sosial og kulturell bakgrunn. Det skal fokuseres på fortolknings-problemer i flerkulturelle møter på individ-, gruppe- og systemnivå. Det skal legges vekt på at de skal lære seg å se ressurser, muligheter og utfordringer i slike møter.

HOVEDEMNE 2: JURIDISKE EMNER

15 STUDIEPOENG

Hensikten med hovedemnet er at studentene skal lære seg å arbeide med juridiske spørsmål innenfor barnevernspedagogers arbeidsområde. De skal kjenne den lovgivning som er sentral for arbeidet i barnevernet, og være i stand til å tolke lover innenfor sitt aktuelle arbeidsområde. De skal videre kunne identifisere juridiske aspekter i mer sammensatte sosialfaglige problemstillinger, og samtidig lære å kjenne grensen for sin egen juridiske kompetanse. Studentene skal være i stand til å uttrykke seg skriftlig om rettslige emner og utføre saksbehandling innen eget fagområde.

Delemne 2A Rettssystemet, juridisk metode og forvaltningsrett

**** 9 sp**

Studentene skal tilegne seg en oversikt over rettssystemet, kunne anvende juridisk metode og kjenne menneskerettighetene. De skal videre ha kjennskap til prinsippene i alminnelig forvaltningsrett og kunne anvende disse i praktisk saksbehandling. Studentene skal gjøre seg kjent med innholdet i rettssikkerhet og personvern, herunder taushetspliktreglene og de muligheter og begrensninger disse gir for informasjonsformidling og samarbeid.

Delemne 2B Barnevernrett og andre sentrale rettsområder

6 sp

Studentene skal kjenne den lovgivning som regulerer barnevernspedagogens arbeid med barn, unge og deres foresatte. De skal ha grundig kjennskap til barneverntjenestelovgivningen og kunne saksbehandling innenfor denne. Det skal legges spesiell vekt på at studentene utvikler forståelse for de rettslige rammer barnevernets faglige vurderinger må ligge innenfor. Rettslige problemstillinger ved bruk av tvang og straff innenfor aktuelle arbeidsområder skal drøftes. Det samme gjelder sentrale strafferettslige og straffeprosessuelle spørsmål som gjelder spesielt for barn og unge.

HOVEDEMNE 3: PSYKOLOGISKE OG HELSEFAGLIGE EMNER

33 STUDIEPOENG

Studentene skal tilegne seg kunnskap og øke sin innsikt i psykologi med vekt på forståelse for kompleksiteten i menneskers mentale liv og menneskelig samspill, atferd og læring. Faget skal gi kunnskap om forhold som kan fremme mestring, motstandsdyktighet og helsemessig forebyggende arbeid generelt. Hovedemnet skal også gi kunnskap om forhold som kan hemme en god personlighetsutvikling og bidra til psykiske vansker. Videre skal hovedemnet bidra til at studentene utvikler selvinnsikt og relasjonskompetanse.

Studentene skal også tilegne seg kjennskap til mennesket og menneskekroppen som et biologisk fenomen. De skal ha kjennskap til naturvitenskapelige perspektiv på helse og sykdom. Samspillet mellom biologi, psykologi, kultur og samfunn skal vektlegges når det gjelder fysisk- og psykologisk utvikling og helse.

Delemne 3A Generell-, utviklings- og sosialpsykologi

15 sp

Studentene skal tilegne seg psykologisk kunnskap for å forstå og analysere menneskelig utvikling og atferd.

Det skal legges vekt på utviklingspsykologi hvor studentene skal tilegne seg kunnskap om sentrale forhold ved menneskers utvikling gjennom livsløpet. Studentene skal særlig ha

kunnskap om hva som stimulerer vekst og utvikling hos barn og unge generelt, med vekt på barn og unge med særskilte behov.
Studentene skal tilegne seg teori og tenkning om relasjoner og kommunikasjon.

Delemne 3B Klinisk psykologi og psykisk helsearbeid

12 sp

Studentene skal lære om følelsesmessige og personlige aspekter og mulige forstyrrelser hos barn og ungdom som har en vanskelig oppvekst- og livssituasjon. De skal tilegne seg kjennskap til ulike tilnærminger til de vanligste psykiatriske, psykosomatiske og psykiske lidelser.

Studentene skal tilegne seg kunnskap om kriser og krisebehandling med særlig vekt på barn og unges reaksjoner i vanskelige situasjoner som innebærer rus/vold/overgrep og øvrige forhold som aktiverer atskillelse/sorg og avmaktsproblematikk.

Delemne 3C Pediatri og sosialmedisin

6 sp

Studentene skal tilegne seg kunnskap om somatisk helse, ernæring, pubertet, seksualitet og om kroppslige uttrykk for barnemishandling og omsorgssvikt. De skal tilegne seg kunnskap om rus, rusmidlers virkninger, rusmisbruk samt symptomer på rusmisbruk. Videre skal de forstå vekselvirkningen mellom politiske, sosio-økonomiske og kulturelle forhold på den ene siden og helsetilstand og sykdomsutvikling på den andre. I lys av denne kunnskapen skal studentene tilegne seg forståelse for hvordan prioriteringer, holdninger og verdimessige vurderinger av funksjonshemninger, helse og sykdom påvirker hjelpe- og tiltaksapparatets oppbygning og funksjon. Forebyggende arbeid for barn og unge skal vektlegges.

HOVEDEMNE 4: PEDAGOGISKE EMNER

24 STUDIEPOENG

Gjennom hovedemnet skal studentene lære å forstå hvordan personer tilegner seg kunnskap, verdier, holdninger og ferdigheter som samlet kan skape mening og mestring i tilværelsen. Studentene skal utvikle forståelse for hvordan en best tilrettelegger et positivt læringsmiljø. Emnet skal fokusere på oppdragelse og sosialisering på ulike arenaer, med vekt på hjem, barnehage, skole og fritid.

Hovedemnet skal bygge på og integrere kunnskaper fra de andre hovedemnene. De skal utvikle forståelse for fagets historikk og idegrunnlag.

Delemne 4A Generell- og spesialpedagogikk

12 sp

Studentene skal gjøre seg kjent med hvordan en historisk har tenkt om barn og unges oppvekst, posisjon og verdi i samfunnet, deres forutsetninger for læring, hvordan de lærer og hva de bør lære.

Emnet skal fokusere på oppdragelse og sosialisering på ulike steder hvor barn og unge oppholder seg. Dette vil dreie seg om såkalt voksenstyrte arenaer slik som hjem, barnehage og skole, men også om ulike fritidsarenaer og andre situasjoner og steder hvor barn og unge i stor grad organiserer og former sin aktivitet selv. Studentene skal gjøre seg kjent med lek og aktiviteters plass i barn og unges liv og betydning for trivsel og utvikling.

Delemne 4B Sosialpedagogikk

12 sp

Studentene skal lære seg sentrale og grunnleggende teoretiske perspektiver og modeller og utvikle forståelse for hvordan ulike perspektiver får konsekvenser for yrkesutøvelsen. Delemnet skal bidra til at studentene tilegner seg kunnskap om sosialpedagogikkens utvikling og historie internasjonalt og nasjonalt. De skal lære å påvirke holdninger og forebygge og stoppe mobbing.

HOVEDEMNE 5: SOSIALPEDAGOGISK ARBEID MED BARN OG UNGE

75 STUDIEPOENG

Gjennom hovedemnet skal studentene tilegne seg kunnskap om og ferdigheter i sosialpedagogiske arbeidsmåter både i forhold til individ, gruppe, organisasjoner og nettverk. Handlingskompetansen skal bygge videre på og integrere kunnskap tilegnet gjennom de andre hovedemnene. Studentene skal tilegne seg kunnskap om forebyggende arbeidsformer. De skal utvikle forståelse for betydningen av at det arbeidet de utfører, blir dokumentert, kvalitetssikret og evaluert. I dette inngår også å lære seg hvordan dette gjøres i forhold til alle arbeidsmåter.

Egenutvikling og bearbeiding av egne verdier og holdninger skal vektlegges. Aktivitetsfag skal lære studentene å igangsette sosialpedagogisk arbeid og å utvikle studentenes egeninnsikt.

Gjennom sitt arbeid med emnet skal studentene utvikle evne til å kombinere ulike fagområder i den hensikt å beskrive, analysere og handle i forhold til faglig forståelse og etiske retningslinjer. Dette innebærer bevisstgjøring og utvikling av studentenes analytiske ferdigheter, kommunikative og andre ekspressive ferdigheter, samt produktive ferdigheter. Studentene skal arbeide med å bli bevisst sitt menneskesyn og samfunnssyn. De skal utvikle sin evne til å sette seg inn i andre menneskers situasjon.

Delemne 5A Etikk og yrkesrolle

12 sp

Herunder *Etikk** 9 studiepoeng felles innholdsdel. Beskrivelse av innholdet i de 9 studiepoengene kommer frem av kapittel 5 i den generelle delen.

Helse- og sosialarbeidere står i stor grad overfor samme type etiske dilemmaer i sin yrkesutøvelse hvor hensynet til brukernes helse, levekår og rettigheter, tilgjengelige ressurser, faglige prioriteringer og arbeidsgivers krav kan komme i konflikt. De er ofte i situasjoner der de må prioritere mellom ulike brukere og treffe avgjørelser om hvor mye hjelp den enkelte skal få. I utøvelsen av sitt yrke må de kunne skille mellom personlige, faglige og samfunnsmessige verdier. Problematisering av aktuelle verdier og arbeid med etiske dilemmaer bør derfor ha en sentral plass i studiet av etikk.

Samarbeid med brukerne skal være utgangspunkt for tiltak. Brukernes egne valg må settes i fokus. Å ha et brukerperspektiv innebærer å ha et sett av verdier som er forpliktende for helse- og sosialarbeidere.

Studentene skal gjennom studiet i etikk;

- utvikle et helhetlig syn på mennesket og respekt for menneskets integritet og rettigheter
- utvikle forståelse for etiske dilemmaer på samfunnsplan knyttet til helse- og sosialpolitikken og konsekvensene for levekår og velferd

- oppøve evne til å avsløre verdikonflikter og etiske dilemmaer i praktisk helse- og sosialarbeid på individ-, gruppe- og samfunnsnivå, og oppøve evne til etisk refleksjon og utvikle etisk handlingsberedskap

I tillegg til den mer generelle kunnskap om etikk studentene tilegner seg i generell del, skal de tilegne seg kunnskap om de yrkesetiske retningslinjer for barnevernspedagoger. Sentrale tema fra generell innholdsdel skal utdypes og knyttes til barnevernspedagogers situasjon og yrkesrolle.

Studentene skal gjøre seg kjent med yrke og arbeidsfelt, og oppøve evne til å vurdere forholdet mellom menneskesyn, faglige prinsipper og konkrete tiltak. De skal trene seg i å reflektere over konkrete etiske dilemmaer.

Delemne 5B Kommunikasjon, samhandling og konfliktløsning

15 sp

Herunder *Kommunikasjon, samhandling og konfliktløsning** 6 studiepoeng for felles innholdsdel.
Beskrivelse av innholdet i de 6 studiepoengene går frem av kapittel 5 i den generelle delen.

Yrkesutøverne skal samarbeide med brukerne og sette deres rettigheter og behov i fokus. Samarbeidet mellom yrkesutøver og bruker skal bygge på respekt for brukernes kunnskaper, erfaringer og personlige valg. Kommunikasjonen er derfor av sentral betydning, og det er viktig å erkjenne og beherske forholdet mellom brukernes språk og fagspråket.

Ulike yrkesgrupper innenfor helse- og sosialsektoren skal i noen tilfeller utføre sine tjenester overfor de samme brukerne. For å hjelpe den enkelte bruker vil det ofte være nødvendig å samarbeide med andre yrkesgrupper. Utfordringen som dette stiller yrkesutøverne overfor, er et viktig tema innenfor dette delemnet.

Økende innvandring medfører at etnisk, kulturell og religiøs pluralisme blir en del av vår egen samfunnsutvikling. For helse- og sosialarbeiderne vil dette bety at man i større grad må forholde seg til pasienter/klienter med andre normer og verdier. En tverrkulturell forståelse er nødvendig for helse- og sosialpersonell.

Studentene skal gjennom studiet i kommunikasjon og samhandling utvikle sine ferdigheter;
- i kommunikasjon og samarbeid
- i å oppøve evne til lagarbeid, både sammen med brukerne og andre yrkesgrupper
- i å tilegne seg kunnskaper om samarbeidsformer og andre faggruppers kompetanse

I tillegg til den mere generelle kunnskapen fra generell del, skal studentene gjennom delemnet utdype sine kunnskaper og ferdigheter i kommunikasjon, samhandling og konfliktløsning med vekt på barn, unge og deres pårørende. Studentene skal utvikle kompetanse i å samhandle på ulike måter med medmennesker slik at det oppstår gjensidig forståelse og at det utvikles konstruktiv kontakt og relasjon. De skal øve seg i ulike samspillsmåter med barn og utvikle årvåkenhet for å unngå krenkelser fra voksnes side. Det skal legges vekt på at studentene lærer seg konfliktløsning og det å stå i konflikter.

Delemne 5C Barnevernstiltak

9 sp

Studentene skal øve seg i å foreta nødvendige faglige skjønnsmessige vurderinger i barnevernssaker innenfor de rammer lovgivningen gir. De faglige vurderingene skal bygge på kunnskap studentene har tilegnet seg gjennom de andre hoved- og delemnene i studiet. I samarbeid med dem det gjelder, skal studentene lære seg gjennomføring av ulike former for barnevernsarbeid. De skal lære å vurdere de ressurser og det endringspotensialet som finnes i klientgruppen, og arbeide med endringer for å fremme sosial fungering.

Delemne 5D Miljøarbeid

15 sp

Studentene skal tilegne seg kunnskaper om miljøarbeid med barn, ungdom og/eller deres familie. De skal tilegne seg kunnskap om ulike teorier og arbeidsmetoder som brukes i institusjonsarbeid. Omsorg, oppdragelse og behandling er sentrale begreper i denne sammenheng. Gjennom arbeid med delemnet skal studentene tilegne seg kompetanse i å planlegge, tilrettelegge og gjennomføre systematisk og metodisk miljøarbeid, både i og utenfor institusjon, i samhandling med barn, unge og deres foresatte.

Delemne 5E Aktivitetsfag

15 sp

Studentene skal oppleve og erfare uttrykksformer som vektlegger fantasi og skapende virksomhet. Kjennskap til disse skal åpne for kreativ tenkning og bidra til å fremme utvikling av det metodiske arbeidet med ulike brukergrupper. Emnet skal bevisstgjøre studentene på egne ressurser i aktivitetssammenheng.

De skal også lære aktiviteter og aktivisering i miljøarbeid. Gjennomføringen av delemnet skal gi dem forutsetninger for å planlegge og gjennomføre aktiviteter med barn og unge. Studentene skal utvikle forståelse for at bruk av aktiviteter/aktivisering skal forankres i forhold til en faglig forståelse av unge og foresattes problemer.

Emnet skal bestå av en kombinasjon av obligatorisk innføring i drama/bevegelse og andre kunstneriske uttrykksformer, samt valgfrie temaer. Ved valgfrie temaer skal studentene velge en aktivitet innenfor minst to av områdene og fordype seg innenfor ett aktivitetsområde.

Delemne 5F Arbeid med grupper, organisasjoner og nettverk

**** 9 sp**

Studentene skal tilegne seg kunnskap om arbeidsmåter som bidrar til å bedre eller vedlikeholde levekår og livskvalitet til utsatte grupper i samfunnet. I dette inngår kunnskap om hvordan befolkningen i et lokalsamfunn kan stimuleres til samhandling og til etablering av brukergrupper og organisasjoner. Studentene skal tilegne seg kunnskap om og utvikle evne til å arbeide i og sammen med ulike typer grupper, med ulike sosiale formål.

Studentene skal utvikle forståelse for den betydningen sosiale nettverk har for den enkeltes muligheter til å takle sine livsoppgaver. De må kunne bidra med hjelp og støtte til å etablere og vedlikeholde slike nettverk.

Studentene skal videre tilegne seg kunnskap om hvordan sosialarbeidere og vernepleiere i samhandling med både brukere og andre yrkesgrupper, kan bidra til endring på samfunns- og lokalsamfunnsnivå. De skal tilegne seg kunnskap om og evne til å kvalitetsutvikle tjenestetilbudet og kvalitetssikre arbeidet. De skal videre tilegne seg kunnskap om og bør

skaffe seg erfaring med å organisere og delta i prosjektarbeid, også med brukere som aktive medarbeidere.

6.3 Tema i studiet

1. semester	**2. semester**	**3. semester**	**4. semester**	**5. semester**	**6. semester**
Tema 1: Introduksjon til utdanningen og fagene Aktivitetsfag *Felles studiepoeng: Etikk*	**Tema 4:** Kommunik-asjon, samhandling og konflikt-løsning, fortsetter	**Tema 7:** Arbeid i barnevern-tjenesten *Felles studiepoeng: Etikk*	**Tema 10:** Prosjekt *Felles studiepoeng: Vitenskaps-teori og forsknings-metode*	**Tema 13:** Sosial-pedagogisk arbeid og praksisstudier	**Tema 14:** Barneverns-pedagogens yrkes-kompetanse Aktivitetsfag *Felles studiepoeng: Stats- og kommunal kunnskap*
Tema 2: Barndom og oppvekst	**Tema 5:** Sosial-pedagogisk arbeid og praksisstudier	**Tema 8:** Fosterhjems-arbeid	**Tema 11:** Barnevern, etnisitet og kultur-forståelse		**Tema 15:** Psykiske og sosiale avvik-forståelse og behandling
Tema 3: Primær-forebyggende tiltak	**Tema 6:** Barn og unge i vanskelige livssituasjoner	**Tema 9:** Grupper organisasjon og nettverk Aktivitetsfag	**Tema 12:** Miljøterapi i institusjon Aktivitetsfag		**Tema 16:** Fordypnings-oppgave
Tema 4: *Felles studiepoeng: Kommunika-sjon, samhandling og konflikt-løsning* Aktivitetsfag					
27 studiepoeng	33 studiepoeng	27 studiepoeng	33 studiepoeng	27 studiepoeng	33 studiepoeng

6.4 Mål for barnevernspedagogutdanningen
(1., 2. og 3. studieår):

Kunnskapsmål:

- Kunnskap om barnevernpedagogens arbeidsområder, om sosialpedagogikk og metodisk sosialpedagogisk arbeid.

- Kunnskap om dagens samfunn.

- Kunnskap om ulike teorier og perspektiver som et hjelpemiddel til å forstå og analysere menneskelig handling.

- Kunnskap om vitenskapsteori og forskningsmetode.

- Kunnskap om sosialisering, omsorg og oppdragelse.

- Kunnskap om grupper, organisasjon og nettverk.

- Kunnskap om barn og unge i vanskelige livssituasjoner.

- Kunnskap om generelle forvaltningsmessige prinsipper og kjennskap til lover som omhandler barn og unge og deres rettigheter.

- Kunnskap om saksbehandling i barnevernet.

- Kunnskap om tverrfaglig og tverretatlig samarbeid.

- Kunnskap om kommunikasjon med barn, unge og voksne.

- Kunnskap om hjelpeapparatet; forebyggende tiltak, hjelpetiltak og miljøterapi/behandling som kan forebygge eller avhjelpe belastninger hos barn, unge og deres familier og skape grunnlag for utvikling, vekst og kompetansebygging.

- Kunnskap om fosterhjemsarbeid.

- Kunnskap om institusjon, miljøterapi, behandling.

- Kunnskap om etikk, etiske teorier, etisk refleksjon og fagetiske dilemma.

Ferdighetsmål:

- Kunne utføre saksbehandling som ivaretar barn og unges behov og rettigheter.

- Kunne anvende sosialpedagogisk metode for å bedre og sikre barn og unges livsvilkår - i samarbeid med de menneskene det gjelder.

- Kunne arbeide faglig og metodisk i barn og unges daglige miljø, inkludert ulike institusjoner hvor barn og unge oppholder seg.

- Kunne arbeide i relasjoner preget av krysspress og interessemotsetninger og håndtere konflikter med fokus på barn og unges interesser.

- Kunne møte barn og unge og deres foreldre med respekt og empati.

- Kunne arbeide med mennesker med ulik virkelighetsoppfatning og ha evne til yrkesutøvelse i flerkulturelle kontekster.

6.5 Studieinnhold

1. studieår:

Tema 1. Introduksjon til utdanningen og fagene
Introduksjon til utdanningen og sosialpedagogikken:
- sosialpedagogikkens utvikling,
- barnevernpedagogens yrke og arbeidsfelt,
- barnevernets historie og utvikling i Norge og internasjonalt,
- metodisk sosialpedagogisk arbeid
- etikk: Grunnbegreper, grunntenking og yrkesetikk (felles studiepoeng)

Introduksjon til sosialpolitikk:
- sosialpolitisk utvikling
- velferdsstat og kommune

Introduksjon til sosiologi og sosialantropologi:
- sosiale strukturer, relasjoner og roller
- samfunnskunnskap, sosiale konflikter
- kulturforståelse og sosialisering

Introduksjon til juridiske emner:
- hva behandles i rettslærefaget, juridisk metode
- rettsreglenes betydning i samfunnet, rettssystemet som bærer av verdier, rettssikkerhet og etikk
- sentrale lovverk

Introduksjon til psykologi og helsefag:
- psykologiske retninger
- bruk av psykologi i barnevernet
- sammenheng soma psyke
- samspill biologi, psykologi, kultur og samfunn

Introduksjon til pedagogiske emner:
- begrepene pedagogikk, spesialpedagogikk, sosialpedagogikk
- teori og praksis (handlingskunnskap)
- oppdragelse, sosialisering, danning, læring
- sosialpedagogikk som analysefag og handlingsfag
- inkludering og normalisering
- tilpasset opplæring og spesialpedagogisk arbeid

Introduksjon til aktivitetsfaget:
- drama
- forming
- fysisk fostring
- musikk

Tema 2. Barndom og oppvekst
Barndom og oppvekst
Barns levekår
Kompetanse
Risikofaktorer
Introduksjon til utviklingspsykologi
Kulturforståelse
Barns familier
Nabolag og nettverk
Sosialisering, familie, barnehage, skole, fritid, barnekultur, ungdomskultur, lek, kjønn, medieverden
Barns rettsstilling (Barnekonvensjon, Lov om barn og foreldre, Barnehageloven, Opplæringsloven)

Tema 3. Primærforebyggende tiltak
Stats- og kommunalkunnskap
Velferdsstaten
Sosialøkonomi og arbeidsmarkedspolitikk
Familiepolitikk
Barne- og ungdomspolitikk
Holdningsarbeid og propaganda
Frivillige lag og organisasjoner
Nærmiljøarbeid og sosialt nettverk
Pediatri og sosialmedisin
Juridiske emner, forvaltningsnivåer (Kommunehelseloven, Plan og bygningsloven, Lov om barneverntjenester, Lov om sosiale tjenester m.v)
Oppvekstinstitusjoner
Kommunebesøk

Tema 4: Kommunikasjon og ferdighetstrening
Kommunikasjonsteori
Kommunikasjon gjennom drama
Kommunikasjon og samhandling med barn og unge
Samarbeid og konfliktløsning
Observasjon

Tema 5. Sosialpedagogisk arbeid/praksisstudier
Studentene skal:
- erfare direkte kontakt med barn og unge
- få erfaring med ferdigheter, ansvar og oppgaver i sosialpedagogisk arbeid
- øke sin bevissthet om egne følelser og holdninger og utvikle sine evner til kommunikasjon og samarbeid under kyndig veiledning
- tilegne seg kunnskap og faglig innsikt som ikke er beskrevet i pensum
- reflektere over, diskutere og vurdere etikk og fagutøvelse

- samle grunnlag for videre læring
- bli kjent med strukturelle betingelser for sosialpedagogisk arbeid
- anvende aktiviteter og aktivisering i miljøarbeid
- samarbeid med ulike yrkesgrupper

Tema 6. Barn og unge i vanskelige livssituasjoner
Fattigdom
Mobbing
Rus
Vold og mishandling
Omsorgssvikt
Atferdsproblemer
Sammensatte lærevansker
Kriser
Stress
Psykiske lidelser
Normalitet og avvik
Rettslige rammer for barnevernpedagogens arbeid

2. studieår:

Tema 7. Arbeid i barneverntjenesten
Etikk (felles studiepoeng)
Sosialpolitikk og barnevernspolitikk
Barnevernets historie
Barnevernet i internasjonalt perspektiv
Barneverntjenesteloven, Sosialtjenesteloven, Forvaltningsloven
Forvaltningens ansvar
Barns rettigheter og rettssikkerhet, taushetsplikten
Undersøkelsen og saksbehandling i barneverntjenesten
Kommunikasjon med barn, foreldre og samarbeidsparter
Tverretatlig og tverrfaglig samarbeid
Konflikter og arbeid i situasjoner preget av krysspress
Hjelpetiltak
Omsorgsovertakelser og fylkesnemndsbehandling
Fagetiske dilemma, etisk refleksjon

Tema 8. Fosterhjemsarbeid
Fosterforeldrerollen, rekruttering og kvalifisering
Barneverntjenestens samarbeid med fosterforeldre
Plassering og oppfølging i fosterhjem
Samvær mellom fosterbarn og deres foreldre
Fosterbarn, institusjonsbarn og skole
Juridiske emner; forskrifter

Tema 9. Grupper, organisasjon og nettverk
Gruppedynamikk og organisasjonsteori
Prosjektarbeid/selvhjelpsstrukturer
Ledelse og beslutnings/endringsstrategier
Aktivitetsfag

Tema 10. Prosjekt. Vitenskapsteori og forskningsmetode
Vitenskapsteori og forskningsmetode
Prosjektarbeid og rapportering

Tema 11. Barnevern, etnisitet og kulturforståelse
Enslige mindreårige flyktninger
Utenlandsadopterte
Krigstraumatiserte barn
Verdier og levemåter
Bruk av tolk
Norske minoritetsgrupper i historisk perspektiv
Asylsøkere og flyktningers rettstilling i Norge

Tema 12. Miljøterapi i institusjon/institusjonsarbeid
Behandlings- og omsorgsideologier
Ulike institusjonstyper
Miljøterapi, miljøterapeutiske metoder
Barns og unges rettigheter i institusjon
Institusjon og institusjonalisering
Familie og nettverksarbeid
Aktivitetsfag
Juridiske emner; forskrifter (institusjon)
Institusjonsbesøk

3. studieår:

Tema 13. Sosialpedagogisk arbeid og praksisstudier
Studenten skal:
- få erfaring med ferdigheter i sosialpedagogisk arbeid som forberedelse til fremtidig yrkesrolle, ansvar og oppgaver
- praktisere og videreutvikle kunnskaper og ferdigheter i direkte samhandling med barn/unge og deres pårørende under kyndig veiledning
- utdype sine kunnskaper og ferdigheter i kommunikasjon, samhandling og konfliktløsning med vekt på barn, unge og deres pårørende
- øve seg i ulike samspillsmåter med barn og ungdom og utvikle årvåkenhet for å unngå krenkelser
- øve seg i å se den betydning egen personlighet, erfaring, kulturell og faglig referanseramme og verdier kan ha for samhandling med andre
- tilegne seg kunnskap og faglig innsikt som ikke er beskrevet i litteraturen, i samarbeid med erfarne yrkesutøvere
- reflektere over og diskutere etikk og fagutøvelse
- innhente erfaringer med sosial- og helsetjenestens oppbygging og organisering
- samarbeide med ulike yrkesgrupper
- samle erfaring som kan drøftes på høgskolen og brukes som grunnlag for videre læring

Tema 14: Barnevernpedagogens yrkeskompetanse
Etikk og yrkesrolle
Kvalitetssikring
Ideologi og fagtradisjoner
Handlingskompetanse

Rettigheter og plikter i arbeidslivet
Aktivitetsfag

Tema 15: Psykiske og sosiale avvik – forståelse og behandling
Kartlegging og diagnostisering
Forskjellige perspektiver
Behandlingsformer
Lov om sosiale tjenester
Helseloven

Tema 16: Fordypningsoppgave
Se retningslinjer

7 Studieform og læringsaktivitet

I kapittel 9 i Rammeplanen om *"Læringsmiljø og arbeidsformer"* står det:
Innholdet i barnevernspedagogutdanningen omfatter teoretisk fagkunnskap, erfaringsbasert kunnskap og relasjonskompetanse. Det er nødvendig med en integrering av teori og praksis gjennom hele studiet. Dette må gjenspeiles i valg av studieformer og undervisningsmetoder. Høgskolen skal i fagplanen beskrive og begrunne de ulike undervisningsmetoder og studieformer som benyttes. Arbeidsformene må stadig vurderes i samarbeid med studentene.

Det skal legges til rette for at studentene kan arbeide både individuelt og i grupper, og at undervisningen legges opp slik at studentenes aktivitet fremmes. Studentene skal gjennom utdanningen få erfaring med og veiledning i både muntlig og skriftlig framstilling. Arbeidsformene skal ha som mål å stimulere studentenes egenaktivitet og samhandling. Studentene skal ha innflytelse over og medansvar for egen studiesituasjon, faglige og personlige utvikling. Dette innebærer at høgskolene skal legge opp et studieforløp som muliggjør aktiv deltaking fra hver enkelt student. Arbeidsformene må utfordre studentenes verdier, holdninger, følelser, intellekt, kreativitet og evne til samspill. (s. 17 og 18)

De ulike arbeids- og studieformene ved barnevernspedagogutdanningen har som formål å utvikle studentenes yrkeskompetanse og forberede dem til yrkesrollen. Studie- og arbeidsformene krever, og er avhengig av, studentenes deltakelse og engasjement. Dette innebærer at studentene må ta ansvar for egen læring gjennom arbeid og studier i ulike grupper med ulike arbeidsoppgaver, og arbeid og studier individuelt.

Studie- og arbeidsformer i barnevernspedagogutdanningen er:

7.1 Forelesninger
Forelesninger gir innføring i sentrale begreper, dimensjoner og perspektiver ved teoretisk fagkunnskap. Arbeidsformen kan problematisere og skape grunnlag for kritisk refleksjon i forhold til teoretisk kunnskap. Forelesninger kan og brukes til å vise sammenhenger mellom teoretisk kunnskap og erfaringsbasert kunnskap.

7.2 Tema-/problembaserte læringsformer
Disse studieformene baserer seg på at studentene sjøl må lage eller får problemstillinger, oppgaver eller temaer som de sjøl må innhente kunnskap og erfaringer om. Læringsformen innebærer stor studentaktivitet, men det gis veiledning av lærere både på det faglige arbeidet

og på prosessen i gruppa. Undervisningsbolker eller tema i undervisningen kan knyttes til problembaserte innlæringsformer. Studentene er organisert i grupper med egen veileder. Studentene presenteres for en situasjonsbeskrivelse som må utdypes med kunnskapsinnhenting i forhold til mål for undervisningsbolken eller temaet. En situasjonsbeskrivelse kan være en praksisbeskrivelse, en kasusbeskrivelse, et bilde, en metafor og lignende, som skal inspirere til utdypende studier. Studentene skal velge og begrunne en problemstilling de vil belyse nærmere og sette læringsmål for seg selv og utarbeide planer for gruppas arbeid. Arbeidet skal avsluttes med en presentasjon for lærere og medstudenter. Presentasjonen kan også inkludere et skriftlig arbeid og kan være et arbeidskrav.

7.3 Egenstudier

Studentene arbeider med lesing av pensumlitteratur, selvvalgt litteratur og annen relevant litteratur. I tillegg til dette kan studentene løse arbeidsoppgaver. Omfanget av denne arbeidsformen vil være avhengig av hvordan studentene kombinerer denne studieformen med andre arbeids- og studieformer.

7.4 Ferdighetstrening

Ferdigheter er personlig og praktisk kunnskap som den enkelte utvikler gjennom utprøving og egen erfaring. Ferdighetstrening er et sentralt hjelpemiddel for å trene opp studentenes kompetanse i sosialpedagogisk arbeid. Dette innebærer at studentene skal øve på og reflektere over sentrale ferdigheter, metoder og arbeidsoppgaver for barnevernspedagogers yrkesutøvelse. Refleksjon over ferdigheter og metoder gir muligheter til å skape forbindelseslinjer mellom praksis og teori.

7.5 Oppgaveskriving

Gjennom hele studiet må studentene arbeide med skriftlige oppgaver individuelt eller i gruppe. Oppgavene er både arbeidskrav med intern vurdering og eksamensoppgaver med ekstern vurdering. Gjennom studiet stilles det økende krav til nivå og omfang av disse arbeidskravene og eksamener. Oppgaveskriving skal gi studentene øvelse i skriftlig framstilling i forbindelse med barnevernsarbeid.

7.6 Prosjektarbeid

I prosjektarbeidet skal studentene få øvelse i å gjennomføre en undersøkelse med innsamling av data, analysering og utskriving av et større arbeid. Studentene skal legge fram et prosjekttema og en skriftlig problemformulering som det gis veiledning omkring. Studentene skal utvikle sentrale ferdigheter når det gjelder refleksjon og kritisk forhold til det de holder på med. Det er utarbeidet egne retningslinjer for prosjekt ved program for barnevernspedagogutdanning.

7.7 Basisgrupper

I begynnelsen av studiet inndeles studentene i basisgrupper med egen basisgruppe -lærer. Intensjonen med basisgruppene er å skape tilhørighet, bearbeide faglige tema og vektlegge egenutvikling. Det er utarbeidet egne retningslinjer for basisgruppene.
Basisgruppene skal bidra til at:
- studentene utvikler ansvar for egen læring
- studentene lærer å arbeide i gruppe, og tar ansvar for gruppa og hverandre
- gruppemedlemskapet brukes som materiale til å fokusere relasjonsferdigheter relevant for yrkesutøvelsen
- fagstoff bearbeides og integreres

7.8 Arbeid i gruppe

Gruppearbeid organiseres i forbindelse med forelesninger og andre undervisningsopplegg eller av studentene sjøl. Arbeidsformen egner seg til kommunikasjon om – og refleksjon over faglige, etiske og metodiske dilemmaer som tas opp i studiet. En viktig målsetting ved gruppearbeid er og at studenten lærer å samarbeide

7.9 Veiledning

Veiledning kan foregå både individuelt og i gruppe. Faglig veiledning gis blant annet på skriftlige oppgaver, ved tema/problembaserte innlæringsformer, i praksisstudiene, i prosjektarbeid, på fordypningsoppgaven og på andre studentarbeider. Den faglige veiledningen kan ha som målsetting å hjelpe studenten både i sin personlige og faglige kvalifisering.

7.10 Seminar

Seminarformen er avgrenset tematisk og i tid. Den gir mulighet for engasjement, meningsutvikling og debatt. Hensikten med seminar fokuserer på bestemte temaer, og at arbeids- og studieformene er prosessorientert og inneholder flere læringsformer.

7.11 Fordypningsoppgave

I siste studieår skal studentene utarbeide en fordypningsoppgave med et omfang tilsvarende 12 studiepoeng. Gjennom arbeidet skal studentene få erfaring i selvstendig tenkning og problemløsning på et vitenskapelig grunnlag. De skal utvikle forståelse for betydningen av teori- og metodeutvikling og få et analytisk forhold til teori og praksis. Arbeidet med fordypningsoppgaven skal bidra til utvikling av en konstruktiv og kritisk fagutøvelse og styrke studentenes evne til å dokumentere effekt av egne tiltak. Det er utarbeidet egne retningslinjer for fordypningsoppgaven.

7.12 Aktivitetsfag

All undervisning i aktivitetsfaget foregår i seminar, med undervisning konsentrert i en uke av gangen. Emnet blir introdusert med en obligatorisk innføringsuke i 1. klasse, hvor studentene får en kort innføring i de fire hovedemnene drama, musikk, forming og fysisk fostring. Alle emnene innen aktivitetsfaget skal inneholde både teori og praksis, og faget skal fungere som selvutvikling ved siden av å være et redskap i videre arbeid med barn og unge. Studentene skal kunne planlegge og gjennomføre aktiviteter med barn og unge.

Faget kan inneholde:

musikk	1. + 3. studieår
forming	1. + 3. studieår
fysisk fostring	1. + 3. studieår
drama	1. 2, og 3. studieår
media	2. studieår
friluftsliv sommer	2. studieår
friluftsliv vinter	2. studieår

Undervisningen blir normalt gitt:
4 uker 1. studieår inkl. 1 uke introduksjon
2 uker 2. studieår
2 uker 3. studieår

7.13 Ekskursjoner

Studenter og/eller lærere besøker aktuelle arenaer, institusjoner eller instanser for yrkesutøvelsen. Målsettingene for ekskursjonene vil være bestemt av i hvilken sammenheng i studiet de er plassert.

7.14 Praksisstudier

Med praksisstudier menes at studentene skal ut i arbeidsfeltet på relevante arbeidssteder. Praksisstudienes plass i utdanningen er både pedagogisk begrunnet som studieform, og faglig begrunnet som studieinnhold. Praksisstudiene skal bidra til at studentene øker sin forståelse for sammenhengen mellom forskning, teori og praktisk arbeid. Observasjon, samhandling, veiledning og praktisk utprøving i arbeidsfeltet er av stor betydning for studentenes mulighet til å utvikle og bevisstgjøre seg egen yrkesrolle.

Praksisstudiene skal være planlagt og målrettet samtidig som det er vesentlig at studentenes læring knyttes til det situasjonsbestemte i praksis. Praksis skal være en integrert del av utdanningen og kan knyttes til alle hovedemner. Den skal bidra til at studentene utfordres til faglig og etisk refleksjon og til bearbeiding av kunnskaper. Studentene skal også gjennom praksisstudiene øke sin bevissthet om egne følelser og holdninger, og utvikle sine evner til kommunikasjon og samarbeid.

Studentene skal i løpet av sin praksis erfare direkte kontakt med barn, unge og deres pårørende og delta i forvaltningsmessig planlegging/tilrettelegging. Praksisstudiene bør inneholde kontakt med forskjellige arbeidsplasser for å gi erfaring med yrkesrollen i forskjelligartet virksomhet. I praksistiden skal studentene få vurdering av sin mestring.

Studentene skal gjennom praksis få direkte erfaring med arbeid med barn og unge. Praksisstudiene skal knyttes til teoretiske fagtradisjoner og annen undervisning på høgskolen gjennom obligatoriske oppgaver og ved gjensidig kontakt mellom undervisningspersonalet og praksisveiledere. Praksisstudiene skal organiseres slik at det er progresjon i forventninger til økende faglig selvstendighet.

8 Vurderingsordninger

Vurderingsordningene er utarbeidet for å gi student og Høgskole fortløpende informasjon om studentens faglige og personlige utvikling, studieforløp og –framgang, samt utdanningens kvalitet. Hensikten med vurderingsordningene er å sikre brukere, pårørende og offentlighet at studenten har tilegnet seg de kunnskaper og ferdigheter som fagplanen forutsetter.

Vurderingsordningene er utarbeidet med utgangspunkt i

- Gjeldende rammeplan og forskrift for 3 årig barnevernspedagogutdanning
- Gjeldende Lov om universiteter og høgskoler
- Gjeldende Forskrift om eksamen ved Høgskolen i Sør-Trøndelag

8.1 Tilstedeværelse

Det vises til "Reglement og utfyllende bestemmelser for studiene ved Avdeling for helse- og sosialfag".

8.2 Forprøver

I følge Forskrift om eksamen ved Høgskolen i Sør- Trøndelag, § 2 kan forprøver være: ”obligatoriske arbeidskrav, eller andre krav (for eksempel frammøte) som skal være gjennomført og godkjent før studenten kan framstille seg til eksamen”.

Forprøver vurderes til bestått/ikke bestått.

Studiet har følgende forprøver:

1. semester
Arbeidskrav utført individuelt eller i gruppe.

2. semester
Skriftlig oppgave under praksisstudiet.

3. semester
Arbeidskrav utført individuelt eller i gruppe.

4. semester
Prosjektoppgave.
Det er utarbeidet egne retningslinjer for prosjekt.

5. semester
Skriftlig oppgave under praksisstudiet.

8.3 Eksamen

I følge Forskrift om eksamen ved Høgskolen i Sør- Trøndelag kan eksamen være: ”skriftlig eksamen, muntlig eksamen, prosessvurdering underveis i emnet, presentasjon av praktisk oppgave, demonstrasjon av individuell ferdighet, bedømmelse av innleverte mapper, prosjektrapport, presentasjon av prosjekt, rapport over laboratorie- eller praksisarbeid”.

Ved eksamen benyttes bokstavkarakterer fra A til F, der A er beste og E dårligste ståkarakter, mens F gis ved ikke bestått. Vurderingene kan også graderes med karakterene Bestått og Ikke bestått (jf eksamensforskriften § 10).

8.3.1 Individuell fordypningsoppgave

Studenten skal i løpet av studietiden utarbeide en fordypningsoppgave i et faglig relevant tema. Det er utarbeidet egne retningslinjer for fordypningsoppgaven.

9 Oversikt over eksamener gjennom studiet

	Eksamensform	termin	sp	karakter
Eksamener og praksis i 1.studieår:		**60 studiepoeng**		
Individuell 6 timers skoleeksamen	Skriftlig	2. termin	48	Gradert
Praksisstudier		2. termin	12	Bestått/ikke bestått
Eksamener og praksis i 2.studieår:		**60 studiepoeng**		
Individuell skriftlig hjemmeeksamen med muntlig etterprøving	Skriftlig/muntlig	4. termin	60	Gradert
Eksamener og praksis 3. studieår:		**60 studiepoeng**		
Individuell 5 timers skoleeksamen	Skriftlig	6. termin	25	Gradert
Individuell fordypningsoppgave	Skriftlig	6. termin	12	Gradert
Praksisstudier		5. termin	23	Bestått/ikke bestått
Totalt		**180 studiepoeng**		

10 Litteratur/kilder

Litteratur/kilder tilsvarer ca. 9.000 sider. Av de ca 9000 sidene skal ca 1000 sider være selvvalgt pensum som fordeles med ca 500 sider i 2. studieår og ca. 500 sider i 3. studieår. I 3. studieår skal 250 sider knyttes til praksisstudiene. Oversikt over disse 250 sidene legges ved andre innlevering av praksisarbeidskravet. De resterende 250 sidene skal knyttes til fordypningsoppgaven. Det skal gå fram av fordypningsoppgavens litteraturliste hva som er selvvalgt pensum. Selvvalgt pensum skal godkjennes av basisgruppelærer.

11 Yrkesetisk dokument

Se *vedlegg 1*.

Vedlegg 1

Yrkesetisk grunnlagsdokument for barnevernpedagoger, sosionomer og vernepleiere

Yrkesetisk grunnlagsdokument for barnevernpedagoger, sosionomer og vernepleiere

1. Innledning

Yrkesutøvelsen til barnevernpedagoger, sosionomer og vernepleiere er basert på humanistiske og demokratiske verdier. Yrkesutøverne fremmer likeverd og respekt, møter menneskers behov og bidrar til at de får brukt sine ressurser. Arbeidet skal ivareta enkeltindividet og forståelsen av menneskenes gjensidige avhengighet av hverandre for å skape livskvalitet for alle. Solidaritet med utsatte grupper, kamp *mot* fattigdom og *for* sosialrett ferdighet er en viktig del av yrkesgruppenes identitet. Dokumentet er bygd opp slik at første del beskriver målgruppe, målsetting og definisjoner. Andre del angir yrkesetiske prinsipper og setter disse inn i en internasjonal sammenheng. I tredje og fjerde del drøftes etiske utfordringer og problemområder som yrkesutøverne står overfor. I siste del beskrives yrkesetisk råd og retningslinjer for rådets arbeid.

1.1 Målgruppe

Dette yrkesetiske dokumentet henvender seg til

- Barnevernpedagoger, sosionomer og vernepleiere
- Studenter og undervisningspersonell ved utdanningene
- Brukere/klienter av disse yrkesgruppenes tjenester
- Yrkesgruppenes arbeidsgivere og oppdragsgivere
- Kolleger og samarbeidspartnere

1.2 Målsetting

Målet med det yrkesetiske dokumentet er

- å styrke etisk bevissthet og handling blant barnevernpedagoger, sosionomer og vernepleiere.
- å gi brukere/klienter innsyn i disse profesjonenes etiske grunnlag
- å bidra til å sette kritisk søkelys på sosial- og helsetjenestene
- å bidra til å legitimere utøvelsen av yrket og være et element i utvikling av yrkesidentitet.
- å gi inspirasjon og veiledning for etisk refleksjon og diskusjon.
- å være grunnlag for klager til yrkesetisk råd

1.3 Definisjoner

1.3.1 Helse- og sosialfaglig arbeid

Helse- og sosialfaglig arbeid er et samlebegrep som benyttes som en generell betegnelse på barnevernpedagogers, sosionomers og vernepleieres yrkesutøvelse

1.3.2 Klient eller bruker

I dette dokumentet brukes betegnelsen bruker/klient om de personer som mottar helse- og sosialfaglige tjenester.

1.3.3 Etikk

Etikk omhandler ideologier, verdier, normer, holdninger og handlinger.
Profesjonsetikk for helse- og sosialarbeidere gir grunnlag for handling og begrunnede verdivalg i yrkesutøvelsen.

2 Verdier som forplikter

2.1 Internasjonale grunnlagsdokumenter

2.1.1 Konvensjoner

FNs menneskerettighetserklæring slår fast at "alle mennesker er født frie og med samme menneskeverd og menneskerettigheter". Respekten for menneskets verd og rettigheter slik det kommer fram i menneskerettighetserklæringen er utgangspunkt for etableringen av felles etiske verdier. FN og andre internasjonale organisasjoner har senere vedtatt en rekke forpliktende dokumenter som er av betydning for utforming av etikk for barnevernpedagoger, sosionomer og vernepleiere:

- FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter
- FNs konvensjon om kulturelle, sosiale og økonomiske rettigheter
- FNs konvensjon om barns rettigheter
- FNs konvensjon om å avskaffe diskriminering av kvinner
- FNs konvensjon om avskaffelse av alle former for rasediskriminering
- Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen
- ILO konvensjonen om urfolksrettigheter
- FNs standardregler for like muligheter for funksjonshemmede
- FNs erklæring om funksjonshemmedes rettigheter
- FNs erklæring om psykisk utviklingshemmedes rettigheter (Jerusalem-erklæringen)

2.1.2 Internasjonal etikk i helse- og sosialfaglig arbeid

International Federation of Social Workers (IFSW) vedtok i 1994 dokumentet "Sosialt arbeids etikk -prinsipper og standarder" ("The Ethics of Social Work - Principles and Standards"). Dokumentet består av en erklæring om etiske prinsipper i sosialt arbeid og yrkesetiske retningslinjer. FO er som medlem av IFSW forpliktet av dette internasjonale dokumentet.

2.2 Prinsipper

Følgende prinsipper danner et felles etisk grunnlag for barnevernpedagoger, sosionomer og vernepleiere:

Menneskelivets ukrenkelighet

Alle mennesker har en ukrenkelig verdi. Fellesskapet har et ansvar for å legge til rette for liv og helse for hvert enkelt menneske og å bekjempe bruk av vold og tvang. Barnevernpedagoger, sosionomer og vernepleiere forsvarer menneskers fysiske og psykiske integritet.

Respekt for enkeltindividet

Respekt for enkeltindividets frihet, selvbestemmelse og livsverdier er grunnleggende i helse- og sosialfaglig arbeid. Gjennom brukermedvirkning skal barnevernpedagoger, sosionomer og vernepleiere bidra til å styrke den enkeltes mulighet for mestring og kontroll over eget liv.

Helhetssyn på mennesker

Helse- og sosialfaglig arbeid legger til grunn et helhetlig syn på mennesket, og på hvordan individ og samfunn påvirker hverandre. Yrkesutøveren skal bidra til at ulike

deler av hjelpeapparatet samarbeider om å gi brukeren/klienten et helhetlig hjelpetilbud.

Likeverd og ikke-diskriminering
Alle mennesker er likeverdige og har krav på et verdig liv. Diskriminering på grunnlag av nasjonalitet, hudfarge, språk, kultur, klasse, kjønn, seksuell legning, alder, funksjonshemning, religiøs tro eller politiske oppfatninger er ikke akseptabelt og må bekjempes.

Tillit, åpenhet, redelighet, omsorg og nestekjærlighet
Disse menneskelig verdiene ligger til grunn for etablering av en etisk og faglig basert relasjon mellom brukeren/klienten og yrkesutøveren.

Konfidensialitet og taushetsplikt
Ivaretakelse av konfidensialitet er en nødvendig del av respekten for individets integritet. Taushetsplikten er grunnlaget for tillit mellom yrkesutøveren og brukeren/klienten. Dersom det skal gjøres unntak fra taushetsplikten må dette kunne begrunnes med at andre etiske hensyn veier tyngre.

Varslingsansvar
Barnevernpedagoger, sosionomer og vernepleiere blir gjennom sitt arbeid kjent med en rekke forhold som skaper problemer for enkeltmennesker eller grupper og har et moralsk ansvar for å gjøre disse forholdene kjent. Yrkesutøveren skal bidra til at forhold som rammer utsatte grupper eller individer, får samfunnsmessig oppmerksomhet.

Rettferdighet
En rettferdig fordeling av samfunnets ressurser er et viktig mål og en grunnleggende etisk utfordring i helse- og sosialfaglig arbeid. Yrkesutøveren har et særskilt ansvar for å arbeide for rettigheter og gode kår for utsatte grupper i samfunnet.

Solidaritet
Ut fra en erkjennelse av at mennesker er avhengig av hverandre skal barnevernpedagoger, sosionomer og vernepleiere fremme solidaritet mellom individer, grupper og klasser og arbeide for et inkluderende samfunn.

Likhet for loven
Brukernes rettigheter skal ivaretas i all yrkesutøvelse. Ivaretakelse av rettssikkerheten er en særlig utfordring der den enkelte yrkesutøvers skjønn er bestemmende for hva som gis av ytelser og tjenester.

Individuelt ansvar
Barnevernpedagoger, sosionomer og vernepleiere er forpliktet til å holde et høyt faglig nivå. Dette gjelder faglig kunnskap, etisk refleksjon og kvaliteten i det konkrete, daglige arbeidet. Den enkelte yrkesutøver er ansvarlig for egne handlinger. Selv om en handling er pålagt av overordnet myndighet, er det den enkelte yrkesutøver som handler, gjør de etiske vurderingene og som står inne for konsekvensene av disse.

3. Relasjonen mellom yrkesutøver og bruker/klient

3.1 Møtet mellom mennesker

Helse- og sosialfaglig arbeid utøves i møte mellom mennesker. Måten yrkesutøveren møter enkeltmennesker og grupper på er avgjørende for å kunne yte tjenester og hjelp. Å vise respekt, åpenhet, tillit og omsorg krever etisk klokskap og et bevisst, profesjonelt forhold til egne motiver og verdier. Forholdet mellom brukerens/klientens selvbestemmelse og bruk av makt og tvang er særlig kompliserte temaer.

3.2 Lojalitet

Barnevernpedagoger, sosionomer og vernepleiere må ofte velge mellom forskjellige interesser. Den primære lojaliteten skal være overfor den mest utsatte parten. Dette gjelder for eksempel dersom det er konflikter mellom foreldre og barns interesser. I situasjoner hvor krav om effektivitet eller stramme budsjetter vil ramme den enkelte bruker/klients rettigheter eller behov, rangerer lojalitet ovenfor klient/bruker over lojalitet mot kolleger og arbeidsgivere.

Brukerens/klientens handlinger kan i noen tilfeller støte mot allmenne verdier. Et eksempel på en slik situasjon kan være når bruker/klient handler slik at det truer andre menneskers integritet. Yrkesutøverens lojalitet til bruker/klient og ulike etiske prinsipper, utfordres i slike sammenhenger. I andre situasjoner vil yrkesutøveren måtte prioritere innsats mellom forkjellige brukere/klienter og vurdere hvordan lojaliteten til den enkelte best kan ivaretas.

3.3 Myndiggjøring

Myndiggjøring innebærer at bruker/klient får hjelp til å mobilisere og ta i bruk egne ressurser, slik at de opplever mestring og har innflytelse og styring over eget liv. Sentrale begreper er verdighet og respekt. Barnevernpedagoger, sosionomer og vernepleiere skal opplyse bruker/klient om den enkeltes rettigheter, muligheter og tilbud som kan gis. Myndiggjøring kan innebære at faglig innflytelse og kontroll blir svekket til fordel for bruker/klients egen makt, ansvar og kontroll.

Myndiggjøring er en særlig utfordring i arbeidet med brukere som ikke selv kan gi uttrykk for ønsker og behov, ikke forstår konsekvensen av egne valg eller har urealistiske mål. Utvikling av selvbestemmelse er viktig i dette arbeidet.

Kollektivt orienterte arbeidsmetoder som gruppearbeid og lokalsamfunnsorientert arbeid, vektlegger betydningen av myndiggjøring. I slike situasjoner kan det være en særlig utfordring å ivareta forholdet mellom gruppas uttrykte behov på den ene siden og den enkeltes behov på den andre.

3.4 Myndighet og makt

Helse- og sosialfaglig arbeid innebærer utøvelse av makt, myndighet og sosial kontroll. Barnevernpedagoger, sosionomer og vernepleiere har ansvar for å tydeliggjøre og vedkjenne seg maktforholdet i relasjonen med brukeren/klienten. Yrkesutøverne er satt til å forvalte samfunnets helse- og sosialpolitikk, med de muligheter og begrensinger det kan innebære. Et eksempel på dette kan være bruk av vilkår for tildeling av økonomisk stønad, som må baseres på en grundig faglig og etisk vurdering og med utgangspunkt i brukerens/klientens selvbestemmelsesrett.

Barnevernpedagoger, sosionomer og vernepleiere har ofte mulighet til å avgjøre spørsmål med store konsekvenser for brukeren/klientens liv. De har også faglige kunnskaper som kan skape skjevhet i relasjonen, og autoritet, myndighet og makt som gjør at den hjelpetrengende står i et avhengighetsforhold til yrkesutøveren.

Barnevernpedagoger, sosionomer og vernepleiere skal bruke sin innflytelse for å hjelpe brukeren/klienten til å synliggjøre de behov og den kompetanse brukeren/klienten har. Det er en nødvendig del av yrkesutøverens kompetanse å kunne utøve myndighet på en slik måte at den det gjelder ikke føler seg krenket. Som yrkesutøver er det uakseptabelt å skaffe seg private fordeler eller inngå seksuelle relasjoner i et bruker/klientforhold.

Det er nødvendig å lytte til brukeren/klientens beskrivelse av egne problemer og spørre etter forslag til løsninger. En må våge å se den andre og la seg engasjere. Yrkesutøverne skal gi informasjon slik at brukeren/klienten i størst mulig grad selv kan velge tiltak. Det skriftlige materiale som produseres i en sak må utformes på en slik måte det gjør innsyn mulig. Selv i situasjoner hvor brukeren/klienten er sterkt hjelpetrengende og ber om at noen andre overtar, må yrkesutøveren søke å beholde forståelsen for at enhver har ansvar for sitt eget liv.

3.5 Tvang

Barnevernpedagoger, sosionomer og vernepleiere skal bekjempe unødvendig bruk av tvang[1]. Bruk av tvang skal bare skje i unntakstilfeller. Tvangstiltak må være hjemlet i lov, og i tillegg kunne begrunnes etisk.

Norsk lovgivning hjemler muligheten for tvangstiltak overfor helse- og sosialtjenestens brukere. Dette er særlig aktuelt innen barnevern, arbeid med personer med psykisk utviklingshemming og tvangstiltak innen psykiatri og rusbehandling. Lovgivningen stiller en rekke betingelser. Bruk av tvang og makt kan bare besluttes og settes i verk når det er nødvendig for å hindre eller begrense vesentlig skade. Når tvang brukes for å hindre et menneske fra å gjøre skade på seg selv, andre eller omgivelsene, skal dette bare gjøres etter grundige faglig og etiske avveininger. Alle tiltak skal utformes med respekt for den enkeltes fysiske og psykiske integritet, og så langt som mulig i overensstemmelse med brukeren/klientens selvbestemmelsesrett. De inngrepene som foretas må ikke gå lenger enn det som er nødvendig for formålet. Tiltak basert på frivillighet skal være prøvd før tvangstiltak settes i verk.

Når tvang må brukes for å løse en parts problemer på bekostning av en annens, skal tvangsbruk alltid hvile på grundige avveininger av interessemotsetningene og på verdivalg etter at ulike partsinteresser er hørt og blitt sikret kvalifiserte talspersoner. I barnevernssaker vil en ofte oppleve at slike motstridende interesser må ivaretas. Barnets interesser skal alltid veie tyngst i slike saker.

Barnevernpedagoger, sosionomer og vernepleiere kan oppleve å bli pålagt å utføre tvangstiltak som andre har vedtatt, men som man selv er uenig i. I slike situasjoner må en foreta en etisk avveining med utgangspunkt i prinsippet om individuelt ansvar.

---

[1] Med tvang menes tiltak rettet mot en person uten samtykke fra personen. Det kan være tiltak som er sterkt inngripende i personens situasjon eller tiltak vedkommende motsetter seg.

3.6 Skjønn og dømmekraft

Helse- og sosialfaglig arbeid forutsetter evne til faglig og moralsk dømmekraft og utøvelse av skjønn. Dette gjelder ikke minst når utgangspunktet for å sette inn tiltak er basert på vurdering av behovene til et individ eller en gruppe. Å utøve skjønn er å kunne overveie ulike sider ved sammensatte og vanskelige situasjoner, og kunne avveie mellom ulike interesser og hensyn.

Å kunne vurdere, foreta valg og fatte beslutninger som får følger for menneskers liv forutsetter evne til moralsk dømmekraft. Yrkesutøverne må kunne utvise dømmekraft som integrerer en faglig vurdering av den konkrete situasjonen med yrkesetiske verdier og holdninger. Slike overveielser krever ydmykhet, lydhørhet og mot.

Barnevernpedagoger, sosionomer og vernepleiere har ansvar for å drøfte etiske dilemmaer både med bruker/klient og med kollegaer, og for å søke veiledning når en selv er i tvil.

3.7 Taushetsplikt

Personvern er en grunnleggende verdi i helse- og sosialfaglig arbeid. Absolutt taushetsplikt er en hovedregel. Taushetsplikten skal forsvare individets rett til å bestemme over informasjon om seg selv, og er en forutsetning for en tillitsfull relasjon mellom yrkesutøveren og bruker/klient.

Unntak fra taushetsplikten gjøres primært med brukers/klients samtykke. Om samtykke ikke foreligger skal vedkommende varsles før taushetsbelagt informasjon gis til andre. Unntak fra taushetsplikten må begrunnes i at viktigere hensyn går foran. Personvernet skal ivaretas også når samtykke foreligger. Når flere parter er involverte, eksempelvis både barn og foreldre, kan det oppstå dilemmaer knyttet til taushetsplikt.
Barn og andre som trenger beskyttelse må ivaretas spesielt både når det gjelder å bevare taushet og å oppheve taushet

4 Relasjonen til kolleger, arbeidsgiver og samfunn

4.1 Samarbeid

Samarbeid er en forutsetning for utøvelse av helse- og sosialfaglig arbeid. Et helhetlig og godt koordinert tjenestetilbud bygger på gode relasjoner mellom yrkesutøver og bruker/klient. Det forutsetter også samarbeid mellom involverte yrkesutøvere, yrkesgrupper, etater og nettverk. Kravene til etisk begrunnede handlinger må derfor rette seg mot egen profesjon, andre profesjoner, arbeidssted, offentlige instanser og samfunnet for øvrig. Dette forutsetter at yrkesutøveren har kjennskap til og viser respekt for andres kompetanse, roller og arbeidssituasjon. Et helhetssyn på mennesket innebærer at forskjellige instansers innsats må sees i sammenheng.

Helse- og sosialfaglig arbeid er ofte preget av motsetninger. En erkjennelse av konflikter er en forutsetning for å kunne gjøre godt arbeid.

Kritikk av kolleger bør tas åpent opp med den det gjelder før kritikken bringes videre i systemet. Kollegalojalitet må ikke komme i veien for en åpen diskusjon om behandlingsmetoder eller skjønnsmessige vurderinger i konkrete saker.

4.2 Lojalitet

Barnevernpedagoger, sosionomer og vernepleiere blir ofte stående i valget mellom hensyn til bruker/klient, arbeidsgiver eller oppdragsgiver, kolleger og samfunnet forøvrig. Slike dilemma kan skjult eller åpent føre til valg og prioriteringer i konflikt med yrkesetiske forpliktelser. Yrkesutøveren må ha kunnskap om brukere/klienters rettigheter slik at de får den hjelp de har krav på. Det forutsetter at yrkesutøveren har mot til å si i fra, kan treffe faglige og etiske avgjørelser og stå inne for konsekvensene av disse.

Yrkesutøveren kan i en presset hverdag oppleve en lojalitetskonflikt med brukeren på det ene siden og trange økonomiske rammer og manglende ressurser på den andre siden. Yrkesutøveren kan også måtte velge mellom hvem av brukerne som skal få hjelp først. En slik lojalitetskonflikt kan innebære press om ikke å informere bruker/klient for å tilfredsstille arbeidsgivers krav om effektivitet, og dermed komme i konflikt med å være lojal mot den svakeste parten, jf. pkt. 3.2 og prinsippet om individuelt ansvar.

4.3 Varslingsansvar

Barnevernpedagoger, sosionomer og vernepleiere har et ansvar for å påpeke forhold som skaper sosiale problemer og bidrar til sosial utstøting eller uverdige livsvilkår. Offentlig ansatte yrkesutøvere har plikt til å varsle ad tjenestevei til de politiske beslutningsorganene.

Enkelte ganger kan det være nødvendig å henvende seg direkte til politikere eller media. I all offentlig opptreden må det gjøres klart om man opptrer på vegne av seg selv, sin profesjon, en organisasjon eller sitt arbeidssted. Mange arbeidsgivere har regler som hindrer ansatte i å uttale seg offentlig. Slike regler kan det ut fra etiske hensyn være riktig å bryte (jf. prinsippet om individuelt ansvar).

Varslingsansvaret griper inn i forholdet mellom taushetsplikt, opplysningsplikt og yrkesetiske hensyn. I spørsmålet der ansvar for å beskytte enkeltpersoner og ivareta taushetsplikt aktualiseres, må varslingsansvaret avveies i forhold til disse.

5 Yrkesetisk råd og klagebehandling

5.1 Sammensetning

Yrkesetisk råd i FO består av 3 representanter fra hver yrkesgruppe og 2 eksterne medlemmer og velges på kongressen

5.2 Mandat

Rådets mandat er å bidra til etisk refleksjon og bevissthet blant barnevernpedagoger, sosionomer og vernepleiere, holde den etiske diskusjon høyt på organisasjonens og yrkesgruppenes dagsorden og behandle klager på yrkesutøvelsen blant de tre yrkesgruppene.

Rådet tar imot henvendelser for råd og drøfting av etiske spørsmål.

5.3 Hvem kan klage til yrkesetisk råd

5.3.1 Alle som i møte med barnevernpedagoger, sosionomer eller vernepleiere mener å ha opplevd etisk kritikkverdig praksis fra yrkesutøvernes side, kan

fremme klage overfor Yrkesetisk råd. Dette gjelder også om yrkesutøveren ikke er medlem av FO.

5.3.2 En yrkesutøver kan også klage kollega eller overordnet inn for Rådet om en har opplevd eller sett etisk klanderverdig praksis.

5.3.3 Klage kan også fremmes av bruker/klient eller yrkesutøver overfor samfunnsinstitusjoner, f. eks tjenestesteder.

5.4 Klageprosedyre

5.4.1 Klagen skal fremmes skriftlig til yrkesetisk råd. Rådet kan være behjelpelig med å formulere klagen.

5.4.2 Klagen må inneholde hvem en klager på, omstendighetene rundt klagen og de etisk klanderverdige aspektene ved forholdet. Det er ønskelig at klagen knyttes direkte til de etiske verdiene som er omtalt i dette dokumentet. Ved klage fra en bruker/klient må det vedlegges en signert godkjenning fra klageren om at den innklagete yrkesutøveren løses fra taushetsplikten i den spesielle saken.

5.4.3 Klagen oversendes den innklagete for kommentarer.

5.4.4 Kommentarer fra den innklagete oversendes klageren, slik at vedkommende har mulighet til ytterligere kommentarer.

5.4.5 Den innklagede blir så bedt om å komme med en sluttkommentar.

5.4.6 Yrkesetisk råd drøfter klagesaken i møte, med bakgrunn i dette etiske dokumentet. Rådet kommer med en skriftlig vurdering i saken, som sendes begge parter med alle saksdokumenter vedlagt. Rådet kan også invitere til et møte mellom partene for å fremme kommunikasjon og gjensidig respekt.

5.4.7 Ved grove brudd på FOs etiske verdier, kan rådet foreslå skarpere reaksjoner overfor yrkesutøveren, for eksempel suspensjon eller eksklusjon fra FO. I slike tilfeller følges vedtektenes bestemmelser.

5.4.8 Yrkesetisk råd vurderer om klagebehandlingen skal offentliggjøres.